

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

metodický a informační zpravodaj HKVS

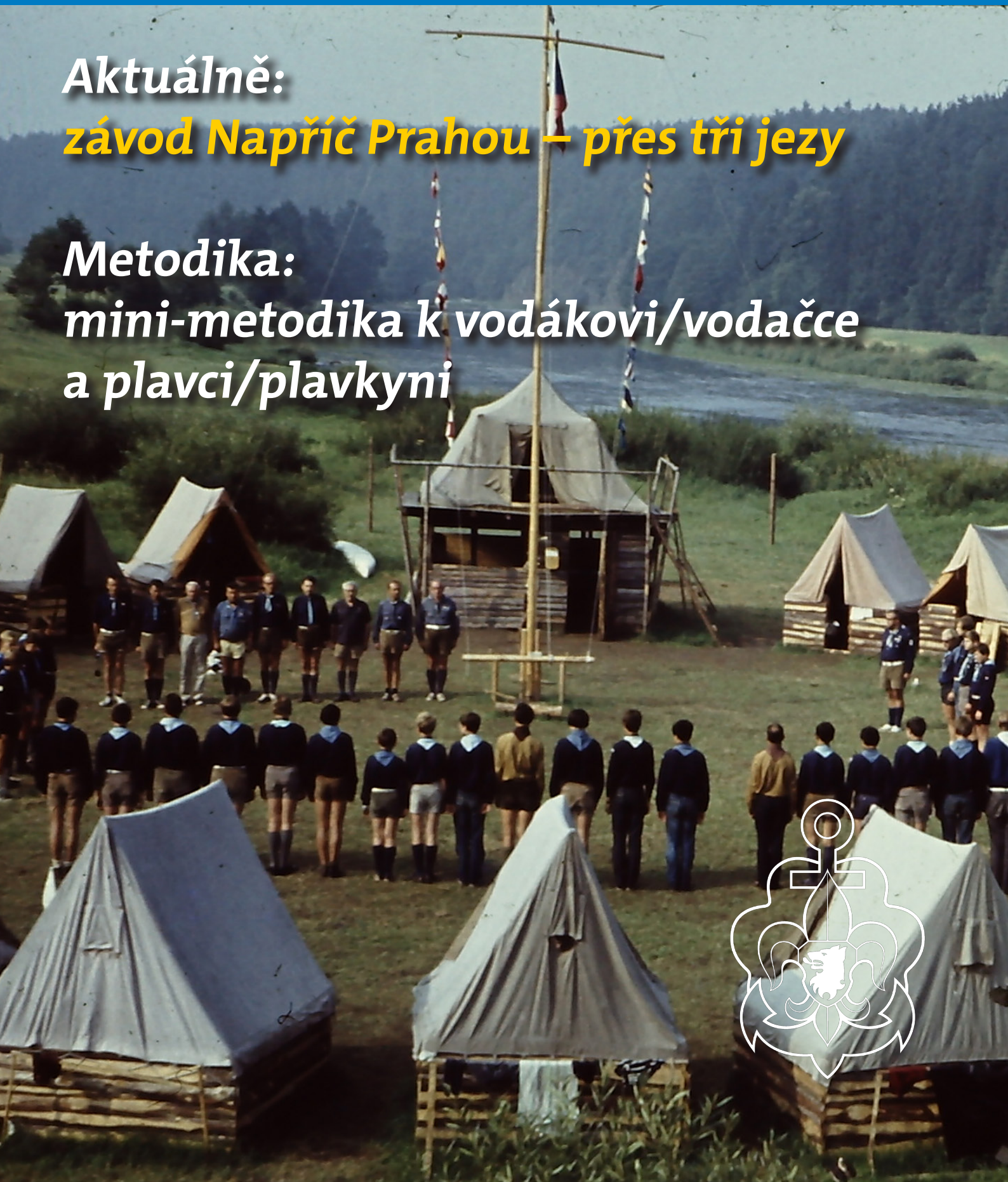
číslo 64, červen 2020

Aktuálně:

závod Napříč Prahou – přes tři jezy

Metodika:

**mini-metodika k vodákovi/vodačce
a plavci/plavkyni**

Sestry a bratři, letošní příprava před tábory je jiná než obvykle. Nosíme s sebou i na sobě roušky, ve kterých normálně jen brousíme loď či lakuje, občas slyšíme pokřikování „dva metry!“, máme každý svůj hrníček, na výpravách většinou nepřespáváme a někdy ani nechodíme do kluboven a zůstáváme venku na louce nebo v parku, abychom nemuseli klubovnu celou po našem pobytu desinfikovat. Pandemie koronaviru se posunula do další fáze, kdy virus snad pozvolna vymizí, ale může se stát, že později udeří znovu. Postupně se uvolňují poměry, ale plánované tábory jsou pevně sešněrovány přísnými pravidly. Ministerstvo zdravotnictví a hygienici dlouho rozhodovali, jestli tábory vůbec povolí, v prvních pravidlech pro jejich pořádání, při vši úctě, bylo skoro stejně omezení jako nesrozumitelností a dvojakých informací, které se postupně, naposledy zatím v týdnu od 15. 6., upřesňovaly a vysvětlovaly. Podařilo se nám nakonec přes počáteční totální nepřízeň („putovní tábory asi zakážeme, nedoporučujeme pořádat“) maratónem lobbingu,

přesvědčování, interpelací správených úředníků, poslanců, hygieniků, bombardováním ministerstva logickými argumenty přes Junáka, ČRD, Asociaci vodní turistiky i jinými cestami dosáhnout toho, že i putovní tábory jsou letos akceptovatelné, i když s různými omezeními, které shrnujeme na jiném místě v této KP.

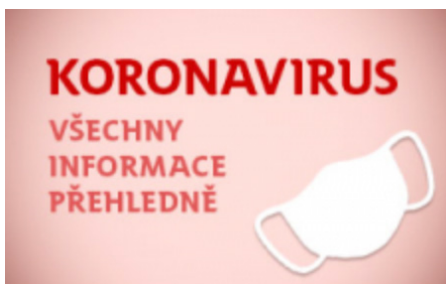
Část oddílů, zejména těch, které normálně pořádají tábory jako zotavovací akci a mají nedostatek vedoucích, tábory bohužel ruší, protože nedokážou dostát hygienickým podmínkám. Jiné oddíly už počítají, kolik latrín a stanů budou muset postavit navíc, kolik litrů antivirotu kupovat na hlavu a tak dále. Věřím, že si všichni poradíme. Například když se děti smějí účastnit přípravy jídla pouze před tepelnou úpravou, tak tu marmeládu s máslem jim nandáme do ešusu a chleba si namažou samy (to smějí) a místo složitých jídel zkusíme např. brambory na loupáčku s balkánským sýrem a jiné jednodušší recepty; zkrátka, že si poradíme a tábory i tak budou plné her, zážitků a radosti.

Apeluji na vás, abyste si načetli primární předpisy úřadu Hlavního hygienika, Ministerstva zdravotnictví a Junáka a nespolehali se jen na nějaké chytré rady na facebooku či známých a abyste používali hlavu a vždy věděli, co a proč děláte.

Přeju nám všem, aby hygienici byli shovívaví a hlavně, aby ani jeden tábor nemusel být zrušen kvůli nákaze koronavirem.

To zvládneme!

CEDNÍK

● Před tábory navštiv například tyto weby..

Mini-metodika vodák/vodačka a plavec/plavkyně

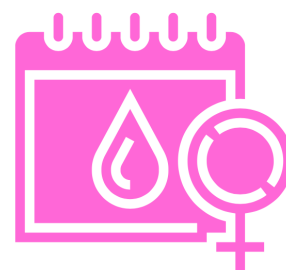
9

Příroda okolo vody – 15 vodní čarování

Proč by menstruace 16 neměla být tabu?

Benjamínci z Opavy 21

Historie KLŠVS 37

ZPRÁVY Z HKVS

OBNOVENÍ ČINNOSTI

11. 5. 2020 byla v omezené míře obnovena běžná činnost Junáka – českého skauta. Všechny aktuální informace najdete na www.skaut.cz/koronavirus. HKVS se podílel na dohledávání nepřehledných informací Ministerstva zdravotnictví týkajících se vodácké činnosti, pomáhal formulovat dopis Asociace vodní turistiky hl. hygieničce s rozkladem situace ohledně putovních táborů, aj. Sice je to v tuto chvíli bezpředmětné, ale je dobré vědět, že na lodi se splouvá zásadně BEZ roušky, protože rouška by mohla znamenat vážné riziko v případě převržení, a to bez ohledu na epidemiologickou situaci. Při organizovaném tréninku sportovců je nyní možné nedržovat odstup 2 metrů, což se týká i vodáckého tréninku, můžeme tedy jezdit už i na pramicích.

ZAPIŠTE SI DO DIÁŘE

- Víkend divoké vody bude 20.–23. 8. v Českém Vrbném, zbývá posledních pár volných míst
- Skare plánujeme 18.–20. 9. 2020 v Lanškrouně. Na Máchově jezeře se bude konat Skare 2021.
- Napříč Prahou – přes tři jezy plánujeme v tradičním termínu 28. 9. 2020. Podrobnosti v samostatném článku.
- Podzimní sraz plánujeme 20.–22. 11. 2020 v Opavě. Budeme se snažit, aby proběhlo co nejvíc z plánovaného programu zrušeného jarního srazu, těšit se můžete i na ples.
- KLŠVS – uvolnilo se pár míst pro poslední váhavce, v případě zájmu napište Silvovi na email tarest@seznam.cz.

STAVEBNICE LUBOVÝCH LATÍ PRO SÉRIOVĚ VYRÁBĚNÉ LODĚ P550

Hvězdář bude nechávat přes prázdniny vyrobit několik sad (špalíky, latě, šrouby). Pokud chcete ztuzit vaše lodě, umožnit snazší nošení a objednat stavebnici, napište mu na hospodarP550@hkvs.cz.

OSTATNÍ

- Probíhá revize Plaveb Čolka a Žabky, podrobnosti se dočtete v samostatném článku.
- Hvězdářovi a Daně se narodila dcera Alena.

KULDA

TÁBORY 2020

Na webu www.skaut.cz/koronavirus najdete přehledně všechny postupně vydávané informace k táborům. Budeme se zde věnovat jen několika bodům.

PUTOVNÍ TÁBORY

Z posledního metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví (MZ) ze 19. 6. 2020:

V návaznosti na příznivou epidemiologickou situaci onemocnění COVID-19 Ministerstvo zdravotnictví rozhodlo, že putovní tábory konané v rámci letní dětské rekreace lze uskutečnit. Putovní tábory jsou typem zotavovací nebo jiné podobné akce pro děti a na jejich pořádání se vztahuje shodná právní úprava jako na klasické pobytové tábory (zákon č. 258/2000 Sb. a vyhláška č. 106/2001 Sb.). Pořadatelům putovních táborů, konaných v režimu jiné podobné akce pro děti, se doporučuje

postupovat v souladu s výše uvedeným odstavcem. V souvislosti s ohlášením akce u místně příslušné krajské hygienické stanice se dále doporučuje, v případě, kdy putovní tábor překračuje hranici kraje (probíhá ve více krajích), splnit ohlašovací povinnost i u dalších místně příslušných krajských hygienických stanic. Uvedené doporučení se vztahuje i na putovní tábory v režimu zotavovací akce, které mají ohlašovací povinnost uloženu zákonem o ochraně veřejného zdraví, ale ohlášení plní jen ve vztahu k místně příslušné krajské hygienické stanici v kraji, kde se zotavovací akce zahajuje. Ohlášení akce u místně příslušné krajské hygienické stanice je provozovatelům jiných podobných akcí doporučováno nejen s ohledem na stávající epidemiologickou situaci, ale i s ohledem na zajištění bezpečnosti dětí, neboť

informaci o pobytu event. pohybu dětí ve veřejném prostoru má v tomto případě nejen místně příslušná krajská hygienická stanice, ale i místně příslušný hasičský záchranný sbor, který může rychle zasáhnout v případě vzniku jakékoliv mimořádné situace. Dále se provozovatelům putovních táborů doporučuje minimalizovat kontakt s místním prostředím (obyvateli), tj. např. zásobování

tábora zajistit určenou osobou apod. Pro zajištění noclehu preferovat izolovaná nocležistě před veřejnou infrastrukturou kempů. V případě využití veřejných kempů využít vyhrazená okrajová místa pro tábory, kde lze účastníky tábora oddělit od ostatních návštěvníků. Jednotlivá ustanovení tohoto doporučení se na putovní tábory vztahují v rozsahu, který lze u daného typu tábora naplnit.

DOPORUČENÍ HKVS:

Plánování

- pokud možno domluvit si tábořiště předem mimo hlavní kempy či alespoň v části kempu vzdálené od ostatních (leckde lze)
- mít s sebou k dispozici stan navíc pro případ nutné izolace účastníka, dostatečný počet jednorázových ručníků, roušek a dezinfekce dle doporučení hl. hyg.

Během tábora

- pokud je to možné, plout natěžko bez doprovodného vozidla. Pokud to možné není, co nejvíce omezit kontakt posádky doprovodného vozidla s kýmkoliv dalším
- omezení chování do měst stejně, jako u stálých táborů (bez rozchodů ve městech, návštěv pamětihodností...)
- nakupovat chodí omezený počet vedoucích, popř. s rovery/rangers, kteří spolehlivě dodržují aktuální hygienické zásady
- obstarávání pitné vody – mladší členové se účastní pouze nošení nádob, nikoli komunikace s lidmi (v chatách, s personálem v různých zařízeních apod.), podmínky pro vodu odpovídají vyjmenovanému v opatřeních
- pro přestávky v plavbě na jiný program, jídlo a odpočinek vybírat klidná místa, ideálně tak, aby skupina byla na místě sama a mimo obce
- naprostá soběstačnost ve stravování – žádné návštěvy restaurací, stánků apod.

- pokud je to možné, vyhnout se střídání vedoucích v době tábora, dále odjezdům a opakovaným příjezdům vedoucích, účastníků
- udržovat kompaktnost skupiny – nemíchat se s jinými skupinami/oddíly na vodě ani na tábořištích, domluvených tábořištích u stálých táborů striktně dodržovat prostorové oddělení kuchyní, popř. umývárny a záchodů, zvýšená dezinfekce
- ve zvýšené míře než obvykle dbát na faktory ohrožující přirozenou imunitu účastníků (únava vs. odpočinek, pitný režim, vhodné oblečení, teplé nápoje/jídlo při větším ochlazení, převlékání do suchého, sušení mokřých věcí apod.)
- pravidelné vyvařování a sušení roušek pro nakupující (zde doporučujeme, v odlišnosti k opatření, roušky látkové, při namočení při vodácké činnosti je lze vyprat), jejich dostatečné množství, dbát na hygienu při jejich uchování
- placení platební kartou při nákupu, je-li to možné
- klást důraz na důsledné dodržování pravidel osobní i provozní hygieny všech účastníků akce v souladu s obecně platnými protiepidemiologickými opatřeními (mytí rukou, použití dezinfekce, nošení roušek, dodržování preventivních pravidel při kašlání, kýčání a rýmě, kontrola dodržování zásad osobní hygieny dětmi a ostatními účastníky akce, důsledná sanitace prostor a prostředí) v intencích opatření (konkrétněji: mít s sebou navíc balík kuchyňských utěrek, igelitový ubrus pro přípravu jídla, ten pravidelně dezinfikovat, dezinfekci mít v menších praktických nádobách navrchu tak, aby se dala použít vždy před jídlem, i když svačíme na lodích, dát si pozor, aby se dezinfekce nelila do řeky...)

Dezinfekce

Na Skautfóru je v plném proudu diskuze DEZINFEKCE NA TÁBOŘE – vzájemná výměna tipů a sdílení nápadů. Používejte hlavu, čtěte složení dezinfekce – musí mít virucidní účinky. Doporučená dezinfekce typu anticovid (alkoholová báze) je vhodná, pozor, je to hořlavina.

Vaření a jídelniček

Letos se dle pravidel děti mohou podílet na přípravě jídla jen předposlední tepelnou úpravou a nádoby mohou mýt pouze svoje. Jak s tím naložit? Zamysleme se nejen nad tím, kdo bude mazat všechny ty chleby (děti si je mohou mazat pro sebe samy) a mýt všechny ty hrnce, ale i nad skladbou jídelničky. Nejíme zbytečně moc pečiva? Nejdou namazané chleby nahradit něčím, co se tepelně upraví nakonec? Možná mnozí máme, možná půjde sehnat trouba – koláče a buchty před upečením můžou děti připravit i samostatně. Řešení existuje, i pokud troubu nemáme – k snídaním můžeme zkusit různé kaše, k večerím třeba polévky. A co to nádoby? Kolik je ho potřeba k přípravě jednoduchého jídla ze základních surovin? Zamysleme se nad skladbou jídelničky, aby byl i na táboře pestrý a vyvážený. Polotovary používejme jen tam, kde je to nutné a kde víme, proč to děláme. Pozornost věnujme i složitosti jídel, aby je zvládla připravit služba před tepelnou úpravou a dovařit a vydat je zvládl ten počet lidí s potravinářským průkazem, který máme k dispozici.

Pokud na tábořech, co nejsou zotavovacími akcemi, některé doporučení nejsme schopni nebo nechceme dodržet, použijme zdravý rozum a jděme za podstatou toho, proč vzniklo. A snažme se dodržet tu podstatu, byť třeba jiným způsobem.

VODÁCKÉ DESETIKORUNY K 17. ČERVNU

94 % za rok 2019 i 2018, a to ještě čekáme na několik darů od aktivních přístavů. Tak vysoko, co pamatují, vodácké desetikoruny nebyly. Není to ale důvod usínat na vavřínech – desetikorunové dary jsou velká byrokracie, a proto od příštího roku chceme propagovat možnost darovat desetikoruny na více let najednou. Vždy po uzavření registrace (cca duben) kontaktní osoba v každém přístavu dostane přehled darovaných desetikorun a počtu registrovaných vodáků nejen za poslední tři roky, ale i rezervované desetikoruny na roky budoucí. Slibujeme si od toho nejen ušetření každoročních plateb, smluv a poštovního, ale i zvýšení přehledu na vaší dárcovské straně.

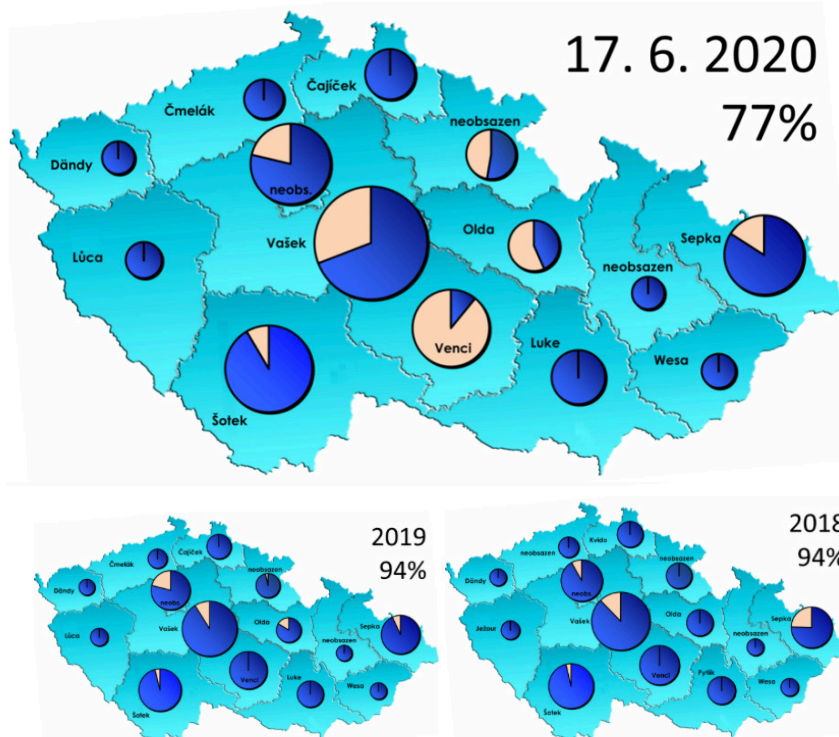
Kompletní informace o Desetikorunách a jejich využití jsou na www.hkvs.cz/10kc. Příspěvky ve výši 10 Kč za registrovaného člena se posílají na transparentní účet KVS 2300183549/2010 pod variabilním symbolem 99YYXXXX, kde YY je rok a XXXXX je ev. číslo jednotky (pro rok 2020 to u jednotky ev.č. 114.05 bude var. symbol 992011405). V případě platby za více předchozích let je variabilní symbol 9900XXXX a ideálně roky uvést do zprávy příjemci. Příspěvky je možné zaplatit i hotově na srazech VS.

Za všechny „vodácké desetikoruny“ zaslané v duchu hesla „vodáci sobě“ děkujeme.

HVĚZDÁŘ

Stav zaplacených zvláštních příspěvků za poslední roky: kruhové grafy ukazují podíl přijatých darů oproti počtu registrovaných vodáků v kraji. Modré pole označuje vodáky, za které byly přijaty desetikoruny, vyschlé běžové jsou ti ostatní.

Z toho rezervované desetikoruny na roky následující: 112.02, středisko Dvojka Praha, 860 Kč.

Vodácké desetikoruny přijaté v období 21. 4. 2020 až 17. 6. 2020:

ev. č.	Přístav/středisko	částka
112.02	středisko Dvojka Praha	1 000 Kč
112.99	středisko Arcus Praha	500 Kč
113.04	4. přístav Jana Nerudy Praha	2 260 Kč
116.06	středisko Vočko Praha	570 Kč
116.22	středisko Šipka Praha	1 210 Kč
214.02	přístav Poutníci Kolín	1 040 Kč
216.08	přístav Neratovice	2 650 Kč
217.10	přístav Mladá Boleslav	400 Kč
219.04	středisko Willi Líbeznice	410 Kč
21A.02	středisko Lesní Moudrost Dobřichovice	670 Kč
21A.07	přístav Dub Všenory	360 Kč
311.04	středisko VAVÉHA České Budějovice	2 040 Kč
314.01	středisko Šipka Písek	630 Kč
317.01	středisko Kalich Tábor	200 Kč
317.13	přístav Třináctka Opařany	1 110 Kč
411.01	středisko Šedého vlka Cheb	90 Kč
412.11	přístav ORION Karlovy Vary	1 410 Kč
423.01	středisko Nereus Terezín	410 Kč
425.03	středisko Louny	230 Kč
512.01	středisko Jablonec nad Nisou	940 Kč
514.06	středisko Údolí Železný Brod	290 Kč
526.01	středisko K. Šimka Hradec Králové	670 Kč
526.04	středisko Kukleny Hradec Králové	30 Kč
534.05	středisko Vysoké Mýto	520 Kč
622.01	středisko Řehoře Mendla Brno	70 Kč
622.13	středisko Hiawatha Brno	590 Kč
622.24	středisko Vrbovec Brno	690 Kč
712.03	středisko Zdimíra Touška Olomouc	170 Kč
722.01	středisko Psohlavci Uherské Hradiště	760 Kč
811.02	středisko Krnov	60 Kč
813.01	středisko Evžena Cedivody Karviná	250 Kč
813.08	středisko Zlatá Orlice Český Těšín	2 150 Kč
815.05	středisko Ostrá Hůrka Háj ve Slezsku	710 Kč

MOD/KRÉ STRÁNKY

Mok/dré stránky jsou vodácké přílohy dětských skautských časopisů – Světýlko a Skaut-Junák. Přílohou je dostávají všichni dětští odběratelé těchto časopisů, registrovaní v jednotkách registrovaných s označením „vodní“.

Pokud vaše děti přílohy časopisů nedostávají, překontrolujte v systému SkautIS, zda je Vaše jednotka označena jako „vodní“, a pokud ano, reklamujte věc v TDC, které pro HKVS zajišťuje distribuci Mod/krých stránek: tdc@skaut.cz.

Všechna čísla najdete ke stažení na webu www.vodni.skauting.cz/modkre-stranky.

Vlajka vzhůru letí

Autor hudby: Fr. Korda
Autor textu: J. Korda

1. Vše tane v Dmishnách a život kolem / zřítích
Ať jen dole v tmách kol ohně slyšet / Dmishnách.
Tam srdce všem jen spokojené / Gmizabuzí
Dmiz písníček známých A7 vše jistě vytuší.

©: D Vlajka vzhůru / letí, k radosti svých / Dětí
F / Hněd se s / mračky / Šnoubí
všit bude / Dnas až mladí A7 čas opustí / Dnás / Dmi

2. Po létech sám až zabloudíš v ten kraj a staneš tam, kde býval kdysi tvůj ráj vzpomeneš ohvív těch, kteréš mival tolik rád tak jako kdysi ozvěnou slyšís hrát.

©:

Z paměti kapitána

Jednou nám uprosřed puřáku po Lužnici přimoz z jezru odvezdí kluka, že v jeho třídě je žlutinka. Cestou jsme ve vesnicích v Jednotách (to je dnešní COOP) nakoupili zásoby jídla a chlorové vápno. Na našem tábořišti, kde jsme měli setrvat ještě něco přes týden, jsme zřídili jeden destinfekční labor v jídelny a druhý u lázní (to je dnešní TOI-TOI), kterou jsme častěji zahazovali pískem. A těšili jsme se, že nás obeženou ostatním drátem, potravu nám budou shazovat z helikoptery a na táboře budeme ještě měsíc. Nestalo se. Přes kořeny a skrze les k nám přijela sanitka s okresním hygienikem, který si všechno prošel, pochválil a zeptal se, odkud máme chlorové vápno, on jako okresní hygienik ho prý nemá. Zbytek tábora už byl normál. Kromě pro toho, co ho odvezdí.

12

modké stránky

PRO VODNÍ SKAUTY A SKAUTKY 3/2020

Letošní virus COVID-19 je nová věc, ale karanténa nikoli.
Roku 1347 zahubil třetinu obyvatel Evropy čerň moř. Lidé přičimů ještě neznali, ale všimli si, že nejvíce byly zasaženy přístavy, které byly centry obchodu s asijským zbožím.
Ve městě Dubrovnik (tehdy Ragusa) proto na břeh nepustil nikoho z cizí lodí, dokud nebylo jisto, že nikdo není nakažen. Jako dostatečně dlouhou lhůtu určil měsíc. Pro jistotu protáhli na čtyřicet dní. Protože to fungovalo, převzaly nápad další středozemní přístavy a od nich vnitrozemská obchodní centra. Čtyřicet se italsky řekne quarantine a quarantine znamená čtyřicítka.

Jako musely posádky a cestující setrvat v karanténě na lodi během středověké epidemie, tak ani letos nesměli na břeh pasażéři několika velkých lodí.
Výletní loď Diamond Princess byla intermována v Japonsku, protože po návštěvě Hongkongu bylo ze 3700 lidí na palubě 700 osob nakaženo a později jich nejméně šest zemřelo. Podobně dopadla její sesterská loď Grand Princess a loď Zaanand a Rotterdam společnosti Holland America.
Americká letadlová loď USS Theodore Roosevelt byla dokonce pro stovky nakažených po nějakou dobu neschopna bojové činnosti. A účinnost roušky také znali už ve středověku.

9

Nová stezka

Cesta vzduchu a ohně, vodácké doplňky:
Vlajková abeceda. Zjistím, co je vlajková abeceda, k čemu se používá a s posádkou si vyzkouším její použití.

Vlajka vznikla už v raném středověku jako na dálku rozeznatelný symbol příslušnosti lodi (jezdcům a pěšákům postačily barevné stupy a pomalovaný štít rozeznatelné zblízka). Nejen Britové začali na lodích užívat barevné vlajky k signálům, ale jejich systém se stal celosvětovým. Signální barvy vlajkové abecedy jsou kontrastní a je jich pět nezaměnitelných: bílá, černá, červená, modrá a žlutá. Protože Mod/kré stránky netiskneme barevně, použijeme šrafování, které je obvyklé v heraldice (nauce o erbech).

bílá

černá

červená

modrá

žlutá

Nejčastěji užíváme signál: **Letos však jsou časté tyto:**

P **Všichni na palubu. loď se chystá vyplout.**

C **Ano**

N **Ne**

W **Žádám lékařskou pomoc**

M **Mám na palubě lékaře. Nebo: Zastavil jsem.**

L **V přístavu: Loď je v karanténě Na moři: Zastavte, chci s vámi navázat spojení.**

Q **Všichni na palubě zdraví. žádám povolení k přistání/průjezdu.**

Nezapomeň. Signální vlajky vyvšujeme nejvýše čtyři pod sebou a využíváme opakovačů.

Číslice a signály pro jachtařské mistrovství vodních skautů SKARE nalezněš v pravidlech na www.skare.skauting.cz

10

MEZINÁRODNÍ VLAJKOVÝ KÓD

A		J		S		1	
B		K		T		2	
C		L		U		3	
D		M		V		4	
E		N		W		5	
F		O		X		6	
G		P		Y		7	
H		Q		Z		8	
I		R				9	
						0	

Vlajkový kód si obarví

1. opakovač

2. opakovač

3. opakovač

4. opakovač

11

REVIZE PLAVEB ČOLKA A ŽABKY A VODÁCKÉ KOMPETENCE ŽABIČEK A VLČAT

Revize stezek pro vlčata, světlušky a žabičky je v plném proudu. Podrobnosti a jak se případně zapojit se můžete dočíst v článku na křižovatce: [Nahlédni pod pokličku – komentuj – 1. stupeň Stezky pro vlčata a světlušky je připraven ke komentování!](#) Oproti novým skautským stezkám se nemění struktura stezky, je snaha maximálně využít ilustrace z původních sešitů, stejný zůstává i způsob plnění, výběr jednotlivých úkolů, potvrzování... Proto přechod z původních na nové stezky nebude náročný. Co se hlavně mění, jsou úkoly. Úkoly budou upravené na základě projevů kompetencí pro vlčata a světlušky a na základě připomínek z praxe. Na to se teď podíváme blíže.

Aby každý oddíl nemusel složitě vymýšlet, čeho všeho by při výchově měl dosáhnout, vznikl soubor 24 kompetencí pro skautskou

výchovu (od světlušky/žabičky a vlčete až k roverovi a rangers). Kompetence nám říkají, na co všechno bychom neměli při oddílové činnosti zapomenout. Najdete je na Křižovatce na [skaut.cz/kompetence-skautske-vychovy](#). Pro vodácké oddíly platí i další 4 kompetence, které jsme představili minulý rok při vydání nové stezky pro skauty a skautky.

Co je přesně třeba zvládat v každé věkové kategorii, definují tzv. projevy. Projevy kompetencí nám pomáhají určit, co by dítě v daném věku mělo umět. Napovídají, co je pro vlčata a světlušky či žabičky vhodné zařadit a co naopak nechat až na skautský věk (projevy vodáckých kompetencí skautů a skautek najdete v brožurě O vodáckých doplňcích skautské stezky na webu stezky: <https://stezka.skaut.cz/vice-pro-vedouci> nebo v Kapitánské poště 06/2019). Kromě určení hranic nám ukazují šíři

skautské výchovy a na co vše se v ní zaměřit. Zároveň nám projevují kompetencí rovnou napovídají, jaký program v průběhu roku pro děti chystat a čemu se věnovat. Tomuto tématu se věnuje článek v současném čísle Skautingu Co mají umět vlčata a světlušky?. Přehled vodáckých kompetencí a projevů pro žabičky a vlčata najdete v následující tabulce:

Práci při vymýšlení, jak kompetence do programu zapojit, nám usnadní výchovné nástroje, zejména stezky, pro vlčata a žabičky plavby, pro benjamínky pěšinka a Roverský začátek pro rovery a rangers.

Dobrý oddíl pochopitelně může fungovat i bez toho, že by vědomě používal kompetence. Je však dobré vědět, že kompetence skautské výchovy existují a k čemu nám jsou dobré, zejména když používáme vlastní stezky nebo stezky nepoužíváme vůbec. Můžeme si tak zkontrolovat, že v programu nic nechybí, nebo zjistit, jestli je program pro žabičky a vlčata přiměřený. Na to je potřeba dávat pozor, např. nemá moc smysl učit dítě kormidlovat, když pořádně ještě neumí pádlovat na obě strany. Nebo učit dítě skákat šipku, když se ještě neodhodlalo skákat do vody po nohách.

S pomocí kompetencí můžeme také úkoly v plavbách upravit. Tady bude potřeba se podívat, ke které kompetenci a jejímu projevu se daný úkol váže, a upravit úkol tak, aby toto zůstalo zachováno. Ideální je upravit jen konkrétní část úkolu, např. vzdálenost uplavanou nebo uplutou na lodi apod.

Oblast	Podoblast	Kompetence	Projev (vlčata a žabičky)
Vodácké doplňky	Plavání	Je dobrým plavcem / dobrou plavkyní.	Uplave 25 m.
			Vyloví rukou předmět z hloubky, kde stačí po ramena. .
			Skočí do bezpečné vody po nohou.
			Zná zásady bezpečnosti při koupání a při plavbě. Umí přivolat pomoc.
	Kanoistika	Je zdatný vodák / zdatná vodačka. Vidí rizika při plavbě a předchází jim.	Umí pádlovat na obě strany. Ovládá základní povely. Ví, podle koho se pádluje, dokáže udržet rytmus pádlování.
			Umí vlézt z pramice do vody a zase do ní nalézt.
			Zná základní vodácké názvosloví.
			Zná základní vodácké vybavení a výstroj. Umí si sbalit správné oblečení a vybavení na vodáckou akci.
			Pomáhá s mytím loď. Umí po plavbě uklidit pádlo a vestu.
	Bezpečnost a záchrana	Správně reaguje v krizových situacích při vodácké činnosti	Při převržení loď správně reaguje, drží pádlo, pomáhá se záchranou a vylitím lodí.
			Dokáže správně plavat v tekoucí vodě.
			Dokáže hodit házečí pytlík a chytit se ho v klidné vodě.
Umí správně prakticky použít základní uzly. Umí bezpečně přivázat loď na klidné vodě.			
Vodní skauting, historie a příroda	Vnímá vodáckou činnost nejen jako sport, ale v širších souvislostech.	Má povědomí o Morseově abecedě a vlajkové abecedě.	
		Seznamuje se s historií vodáků, vodních skautů a námořníků.	
		Zajímá se o přírodu okolo vody a zkoumá ji.	

Při vodácké činnosti je nutné dbát na psychickou bezpečnost členů a členek oddílu. Pokud se dítě bojí např. potopit hlavu, skákat do vody nebo projet šlajsnou, je potřeba s tím pracovat a tyto bloky odbourávat opatrně a postupně – „drsným přístupem“ se jen prohlubují a děti si je odnášejí až do dospělosti. Zvláštní péči si zaslouží také dítě po pro něj nepříjemném zážitku.

S dotazy se můžete na nás obrátit, stejně tak i v případě, že se chcete do revize plaveb zapojit a například je testovat v oddílech. Sledujte také Křižovatku, kde se plavby budou dále postupně zveřejňovat k širšímu komentování.

KULDA

● TABULKA KOMPETENCÍ A PROJEVŮ VLČAT A ŽABIČEK

JAK PLNIT NOVÉ ODBORKY PRO VLČATA A ŽABIČKY - VODÁKA/ VODAČKU A PLAVCE/PLAVKYNI?

V březnu vyšli noví vlčci a světýlka. Oproti předchozím je tu několik změn: sjednocení počtu úkolů (u každého je jich deset), výběrovost (ke splnění vlčka/světýlka jich stačí osm), propojení se stezkou (první úkol je stejný jako je ve stezce vlčat, cestičce světlušek a plavbě vlčat a žabiček). Jsou také nové nášivky, které mají stejnou grafiku jako skautské odborky.

Všechny informace najdete na webu <https://vlcciasvetylka.skaut.cz>, kde jsou také všechny pracovní listy ke stažení. Aby se s nimi vedoucím oddílů lépe pracovalo, postupně ke každému vlčku/světýlku vzniká metodický list. Na následujících stránkách se budeme věnovat Vodákovi/Vodačce a Plavci/Plavkyni.

 VYTISKNI SI TYTO STRÁNKY
CTRL + P (STR. 10-14)

MINI-METODIKA ODBORKY PRO VLČATA A ŽABIČKY VODÁK/VODAČKA

ÚKOL Č. 2 PÁDLOVÁNÍ.

Pádluju správně na obě strany, udržím rytmus posádky. Předvedu záběry kontra, jak přitáhnout a jak odlomit při běžné plavbě na řece.

Při plnění odborky Vodák/Vodačka se úkol plní na tekoucí vodě. Je zde nutné počítat s působením proudu. Předpokládá se, že dítě chápe tento rozdíl a dokáže vnímat rozdílné účinky pohybu lodi.

- **AD 1)** pádluju správně na obě strany – dovednostní předpoklad, ale také návaznost na střídání zátěže těla dítěte, snahy předejít přetížením svalstva (namožené mezilopatkové svalstvo, posazení jedné z lopatek výše...).
- **AD 2)** udržím rytmus posádky – naučit se pádlovat do rytmu (loď při synchronním pádlování lépe jede, je nižší riziko převržení, aj.).
- **AD 3)** předvedu záběry kontra, jak přitáhnout a jak odlomit – správné provedení záběrů, dbát na provedení do konce, přesný popis techniky k nalezení ve Vodácké příručce, 2 vyd., 2019, strana 107 podrobné kanoistické záběry nebo strana 142 – technika záběrů na pramici. Chápe důležitost přitažení/odlomení na pozici háčka, vnímá důležitost změny směru lodi při provedení záběru a že správné provedení je důležité.

ÚKOL Č. 3 BEZPEČNOST.

Pomocí příběhu nebo obrázku ukážu šestce nebezpečí na vodě:

peřeje, jezy, válce, stromy nad vodou, nízké lávky a rozlehlé vodní plochy. U každého popíšu, co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a.

Při plnění formou příběhu je třeba dbát na použití správné terminologie, předpoklad plnění příběhem je dostatek vlastních zkušeností. K plnění pomocí obrázků je nutné předložit správné obrázky, případně dopomoci s jejich nakreslením, popř. vyfocením. Přesný popis staveb a překážek je k nalezení ve Vodácké příručce, 2. vyd., 2019, strana 49–68 a překážky v proudu strana 158–162.

- **AD 1) PEŘEJE** – úsek vodního toku se spádem, vlnami a překážkami (obvykle kameny) – v místech, kde jsou překážky po stranách a střed je volný, se tvoří „jazyk“ – hladká voda ve tvaru „V“; nebezpečí se skýrá v riziku najetí na kámen a následné zalití či převržení plavidla nebo najetí do protiproudu a převrácení v důsledku špatného náklonu lodi.

Co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a – ovládat techniku jízdy, vědět, že na vodě je nutné mít správně zapnutou vestu a mít boty do vody.

- **AD 2) JEZY** – patří mezi vodní stavby, které je možné překonat přes těleso jezu nebo propustí. Každá vodní stavba je velmi nebezpečná! Nebezpečí jezu je ve změnách rychlosti proudění vody k jeho koruně či propustí, posléze ve výskytu válce či vývařiště, zaklíněných či jiných předmětů (např.

stromy, větve...). Nebezpečí propustí – nedostatek vody, špatný technický stav propustí, velké množství kamenů pod ní.

Co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a – dodržovat pokyny kapitána/kapitánky, dodržovat domluvená pravidla – nepředjíždět první loď (před vodním dílem vždy v dostatečné vzdálenosti zastavit a obhlédnout ze břehu), kolem válce/jezu zbytečně neběhat a nestrkat se, dávat pozor při přenášení.

- **AD 3) VÁLCE** – navazují na jezy, případně přirozené válce za přírodními překážkami na vodnatých tocích. Nebezpečí válců je ve vracející se vodě směrem k překážce, pomyslnou čáru v rozhraní mezi vracející se a odtékající vodou nazýváme vývarová linie. Sjezdy jezů s válcem bývají pro nezkušené posádky velmi rizikové. Při neposkytnutí včasné a bezpečné záchrany mohou způsobit utonutí. Při dotazech o záchraně je třeba mít nastudovanou techniku a děti upozornit, že nejsou schopny tonoucím pomoci! Ve Vodácké příručce, 2. vyd., 2019, strana 196.

Co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a – dodržovat pokyny kapitána/kapitánky, dodržovat domluvená pravidla – nepředjíždět první loď (před vodním dílem vždy v dostatečné vzdálenosti zastavit

a obhlédnout ze břehu), kolem válce/jezu zbytečně neběhat a nestrkat se, dávat pozor při přenášení.

AD 4) STROMY NAD VODOU – nenadálé překážky, které mohou vést k převržení, je vhodné uvažovat také o větvích pod hladinou, důsledkem může být zranění posádky či poškození plavidla (tlakem vody na materiál, poskakování na dně plavidla na překážce...).

Co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a – ovládat techniku jízdy, dodržovat pokyny kapitána/kapitánky.

- **AD 5) NÍZKÉ LÁVKY** – zranění hlavy, nebezpečné výčnělky – podjíždíme vždy v předklonu.

Co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a – ovládat techniku jízdy, dodržovat pokyny kapitána/kapitánky, dodržovat domluvená pravidla – nepředjíždět první loď.

- **AD 6) ROZLEHLÉ VODNÍ PLOCHY** – příčinou nebezpečí mohou být vlny tvořené větrem nebo projíždějící lodí, mohou zapříčinit zalití lodi a potopení, méně časté převržení vlastní vinou. Pro předejití nebezpečí je třeba mít na paměti nepouštět se daleko od břehů, loď mít zajištěnou proti potopení a mít vylévačky. Nutné je vzít v potaz oblečení posádky v případě záchrany, neboť delší pobyt ve vodě, zvláště při ztížení vlnami, může vést k tonutí.

Co dělat, abych se do tohoto nebezpečí nedostal/a – ovládat techniku jízdy, nevzdalovat se od břehu, pokud to není nutné, v případě vln od velkých lodí se stáčet kolmo na vlny, ověřit si předpověď počasí.

ÚKOL Č. 4 PLAVBA NA LODI.

Na lodi vždy jezdím s vestou, kterou si správně zapnu. Správně nastoupím do lodi a vystoupím z lodi. Uježu na lodi celkem alespoň 20 kilometrů na tekoucí vodě.

Při plnění je dobré dbát na zvyklosti oddílu, tedy vesty běžně užívané a lodě, na kterých oddíl pluje.

- **AD 1) ...VŽDY JEZDÍM S VESTOU, KTEROU SI SPRÁVNĚ ZAPNU** – dbát na správné použití popruhů a jejich dotažení, případně také vizuální kontrola stavu vesty (natržení, nefunkční spny...).

- **AD 2) NASTOUPÍM A VYSTOUPÍM Z LODI** – technika nastupování/vystupování z pramice je popsána ve Vodácké příručce, 2 vyd., 2019, strana 142. nastupování se provádí od kormidelníka, který posléze vydá pokyn o postupu nasedání. Dítě se drží bortu lodi/laviček/výdřevy, aby neztratilo stabilitu a neublížilo si dopadem na dno či střetem s lavičkou. V případě nasedání do lodi, kdy je další loď vedle, je třeba myslet na riziko skřípnutí prstů! Lodí jde v podřepu za stálého držení a snaží se lavičky překročit. Jde o zvyklost oddílu, tedy šlapání na před, nastupuje/vystupuje se bokem. Ovšem u menších dětí bývá ve zvyklosti vyčkávaní na přídi a příprava na vyskočení háčka. V případě kánoe nastupujeme dle pokynu kormidelníka, do podřepu případně za dopomoci pádla opřeného o břeh, obdobně jako nasedání do kajaku.

ÚKOL Č. 5 ÚVAZ.

Bezpečně uvážu loď ke kůlu i okolo stromu lodní smyčkou (s pojistkou) nebo jiným úvazem.

Toto je potřeba opakovaně trénovat, aby to dítě bezpečně zvládlo, ne že se to náhodou jednou povede.

ÚKOL Č. 6 LODNÍ PYTEL.

Zabalím si správně do lodního pytle vybavení na vodáckou výpravu.

Vlčata a žabičky balí podle seznamu, který dostanou (je potřeba jim ho tedy připravit), tj. nemusejí vymýšlet, co s sebou. Měli by vše zabalit tak, aby nehrozilo prodření loďáku ostrými předměty a hlavně aby byl správně sbalen a neteklo do něj. Dle oddílové zvyklosti – např. použití pěnové karimatky po obvodu pytle, pořadí balených věcí, obuv do dalšího menšího pytle...

ÚKOL Č. 7 PŘEVŘENÍ LODI.

Předvedu, jak se chovat při převržení lodi - nepouštím pádlo a pomáhám se záchranou a vylitím lodi. Vyzkouším si to i v tekoucí vodě.

Ve Vodácké příručce, 2. vyd., 2019, strana 197 – záchrana a sebezáchrana po převržení lodi a 202 – bezpečné opuštění lodi.

- **AD 1) NEPOUŠTÍM PÁDLO**, pokud nehrozí zaklínění, učit zachovat klid, vhodné je záchranu převržené lodi trénovat např. během koupání při hezkém počasí, aby to měly děti nacvičené.

- **AD 2) POMÁHÁM SE ZÁCHRANOU** – převrženou loď nepřevracíme, neboť vzduch, který v ní je, loď nadnáší. Zachytíme se lodí s pádlem v ruce a v proudu plaveme na zádech nohama napřed a snažíme se uchytit v tišíně natočením lodi. Zásadně si neleháme na loď (nevyžaduje-li to úraz)! Dbáme metodiky výuky a zásad bezpečného chování a sebezáchrany na vodě, ve Vodácké příručce, 2. vyd., 2019, strana 202.

- **NĚKTERÉ VÝŇATKY:** lodě vybaveny opatřeními proti potopení, trénink na vhodném místě s dostatkem dozoru a pomoci.

Vždy je dobré na břehu situaci popsat, vysvětlit a pak i ukázat, co se stane při nesprávném postupu.

ÚKOL Č. 8 PLACHETNICE.

Zúčastním se ustrojení a odstrojení plachetnice (oplachtěné pramice).

Vlčata a žabičky pomáhají dle zvyklosti oddílu. Níže pouze tipy, co mohou dělat samostatně:

- šeklem či jiným upevněním zajistit vanty stěžně,
- zavěsit kormidlo,
- nasouvat plachtu do drážky stěžně (tahání dle obtížnosti provádí dospělý, dbát na riziko skřípnutí prstů).

ÚKOL Č. 9 TROJÚHELNÍK.

Objedu na plachetnici trojúhelník jak na hlavní plachtě, tak na kormidle.

Vlčata a žabičky vykonají dle zvyklosti oddílu, tj. s dospělým v posádce či bez něj.

ÚKOL Č. 10 LODNÍ DENÍK.

Nakreslím plánec splutého úseku řeky nebo výpravy na plachetnici včetně zajímavostí, nebo napíšu záznam z plavby včetně zážitků.

U vlčat a žabiček je vhodné ocenit zejména snahu a pečlivost, nad přesností můžeme přimhouřit oči. Úkol lze plnit zápisem v kronice, v osobním deníku, kreslením

obrázků, které se pak dají na nástěnku či na web...

TIPY NA ZAPOJENÍ DO PROGRAMU

Hry pro výcvik na vodě jsou ve Vodácké příručce, 2 vyd., 2019, strana 168, nebo v Kapitánské poště 06/2014.

MOJE POZNÁMKY

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

MINI-METODIKA ODBORKY PRO VLČATA A ŽABIČKY PLAVEC/PLAVKYNĚ

ÚKOL Č. 2 VÍCE PLAVECKÝCH ZPŮSOBŮ.

Uplavu druhým plaveckým způsobem 50 metrů.

Zatímco úkoly s plaváním ve stezkách, cestičkách a plavbách směřují k tomu, aby dítě jakkoliv uplavalo určitou vzdálenost, v úkolech z vlčka Plavce / světýlka Plavkyně bychom již měli dbát na správné provedení plaveckých způsobů. Podrobně jsou plavecké způsoby popsány ve Vodácké příručce ke kapitánské zkoušce vodních skautů v kapitole 1. Plavání a záchrana tonoucích. Ve stručnosti plavecké způsoby a na co dbáme:

- Znak – nejméně náročný plavecký způsob na seznámení s vodou, protože se nepotápí obličej, poměrně jednoduchý pohyb rukou a nohou.

- Kraul – vychází ze základní splývavé polohy, pohyby rukama i nohama jsou jednoduché a potíže nečiní ani jejich souhra. Je nutno trvat na ponoření obličeje a vydechování do vody. Nádech by měl být při každém třetím záběru, aby docházelo k rovnoměrnému zatížení těla.
- Prsa – výhodou je pro děti přirozená poloha. Nevýhodou je pak složitější pohyb rukama i nohama a zejména souhra, celková součinnost včetně dýchání je dosti obtížná. Častou chybou při plavání prsou je nepotápění hlavy a nevydechování do vody (styl „paní radová“), což vede k přetížení krční páteře.
- Motýlek (delfín) – pro svoji obtížnost se jako první vyučovaný způsob nepoužívá, ani děti ve věku 8–10 let, které chodí do plaveckých kurzů, jej většinou neovládají.

Dítě uplave 50 m v jednom kuse a plavecké způsoby u toho nestřídá. Úkol můžeme plnit jak v bazénu (v 25m bazénu s jakoukoliv otočkou), tak i venku.

Na venkovní ploše můžeme měřit vzdálenost například házecím pytlíkem, či pomocí internetových map. Vzhledem k obtížnější orientaci využíváme orientačních bodů kolem břehu, případně je možné provést obrátku například kolem zakotvené lodě či bójky. Ta se dá jednoduše vytvořit pomocí kanystru, několika spojených PET lahví nebo čehokoliv nafukovacího, ideálně jasné barvy, s větším kamelem na provázku.

ÚKOL Č. 3 POD VODOU.

Uplavu pod vodou nejméně 5 metrů.

Při správné technice plavání pod vodou jsou pohyby končetin podobné, jako při plavání prsou. Hlavní rozdíl je v pohybech rukou a souhře – po záběru dlaně rukou přiléhají v připázení ke stehnům, v této fázi splýváme. Velká frekvence pohybů („aby mi nedošel vzduch“) plavání nezrychluje, spíše naopak. Je nutné plavat technicky správně a volně.

Je na vedoucí/m, jestli určí, zda děti plavou s odrazem či bez odrazu. Pro orientaci můžeme použít světla pod vodou (např. svítící kroužky), třeba i na nějaké vodící šňůře. Světla můžeme navázat tak, aby zároveň označovala vzdálenost.

U nácviu plavání pod vodou vždy dbáme na bezpečnost – musíme vědět, kde přesně se dítě pohybuje (v neprůhledné vodě je možné např. plavat s bójkou na provázku připevněnou za plavky, stačí třeba kus polystyrenu).

Případy náhlého bezvědomí při plavání pod vodou jsou relativně časté a končí bohužel často utonutím i u trénovaných plavců. Je to dáno fyziologií dýchání, kdy nádechový reflex je spouštěn zvýšenou koncentrací oxidu uhličitého v krvi. Rozdýcháme-li se před plaváním pod vodou, můžeme snížit koncentraci oxidu uhličitého až na takovou úroveň, kdy nás nízká hladina oxidu uhličitého ještě nenutí k nádechu, ale tělo má již takový nedostatek kyslíku, že náhle upadneme do bezvědomí s fatálními následky tonutí.

ÚKOL Č. 4 PŘEDMĚT Z HLOUBKY.

Vylovím předmět z místa, kde nestáším.

Vzhledem k dobré viditelnosti a spojitě hloubce je lovení předmětů (například puku či třeba plaveckých brýlí) nejjednodušší

v bazénu. V přírodních vodách často není ani dobrá viditelnost, ani spojitá hloubka, což lovení předmětů ze dna komplikuje. V hluboké vodě je například možné spustit z lodě kyblík s kameny na laně dané délky a kameny pak lovit. Jiná možnost je na takto ponořené lano připevnit na karabinu svítící kroužky, které musí potápějící odepnout. Předměty je možné kotvit pod vodou i pomocí bójky z PET lahve. Při orientaci pod vodou je možné používat vodotěsnou baterku. V krajním případě se pak spokojíme s prostým vylověním materiálu tvořícím dno, které je ale nutné předem prohlédnout (například kvůli střepům), na většině vodních ploch tak není možné tuto metodu doporučit.

Při potápění musí mít dozorcující osoba jasnou představu o tom, kdo, kde a jak dlouho je pod vodou.

ÚKOL Č. 5 PLAVÁNÍ V OBLEČENÍ.

Uplavu v oblečení 15 metrů (dlouhý rukáv, dlouhé nohavice a lehké boty).

Do bazénů se obvykle v oblečení nesmí, je tedy potřeba se předem zeptat, pokud to máme v úmyslu.

ÚKOL Č. 6 ŠLAPÁNÍ VODY.

Minutu vydržím šlapat vodu na místě.

Dítě setrvává na místě u hladiny ve vertikální poloze s využitím pohybů končetin. Pohyb nohou má několik variant: prsařské záběry sounož, střídonož, kraulový záběr atd. V tomto věku nenutíme děti mít ruce nad vodou, mohou si jimi tedy dopomáhat.

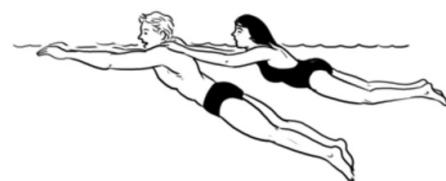
ÚKOL Č. 7 DOPOMOC.

Vyzkouším si dopomoc unavenému plavci (dopomoc jedním plavcem, letka, most). Zkouším to s někým, kdo je stejně velký jako já.

Jedná se pouze o nácvik těchto dovedností. Dítě si vyzkouší, jaké to je, když manipuluje s někým, kdo je stejně velký a spolupracuje, a snáze tak pochopí, že se nemá samo pouštět do záchran, kdyby se někdo opravdu topil. Jedno dítě představuje unaveného plavce, další dítě nebo děti zachránce. Dbáme na to, aby se děti prostřídaly.

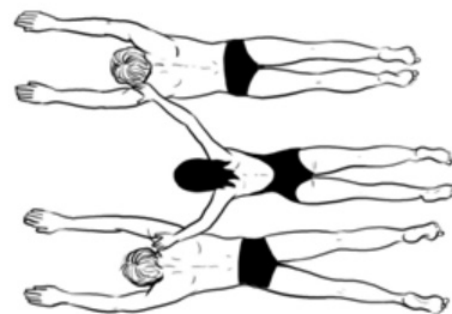
● DOPOMOC JEDNÍM PLAVCEM

– Zachránce plave prsa a nechá unaveného plavce uchopit ze zadu za ramena a nechat ho se táhnout. Unavený plavec může dopomáhat pomocí kraulových záběrů nohou. Je důležité, aby se unavený plavec držel volně za ramena (nikoliv za krk!) a netlačil zachránce při křečovitém

držení pod vodu.

● LETKA – Zachránce plavou způsobem prsa vedle sebe. Unavený plavec mezi nimi se drží každého zachránce za jedno rameno. Pokud může, dopomáhá kraulovými nohama. Jsou-li plavci tři, může třetí vzít na svá ramena nártu unaveného plavce.

● MOST – Výchozí situace je obdobná jako při tažení jedním zachránce. Druhý zachránce plavající rovněž způsobem prsa

si položí nártu unaveného plavce na svá ramena. Svůj pohyb koordinuje podle pohybů prvního plavce.

ÚKOL Č. 8 SKOK A VSTUP DO VODY.

Skočím do bezpečné vody po nohou.

Dítě by mělo vědět, že může skočit do vody pouze, když si je jisté, že je to bezpečné. Stejně tak skáče do vody s dětmi pouze tam, kde jsme si jisti, že je dostatečná hloubka a kde nejsou ve vodě žádné překážky. Při skocích do vody může dojít k vážným úrazům, zejména když skočí plavec na jiného ve vodě. Platí proto, že plavec se musí před skokem přesvědčit, že je prostor doskoku volný a po skoku musí tento prostor co nejrychleji opustit. Na bazénech a koupalištích dbáme pravidel, kde se smí a nesmí skákat.

Principem tohoto úkolu je, že se dítě nebojí skočit do vody po nohou. Netrváme na výšce, odkud skáče, ani na správném provedení „skoku do neznámé vody“, který učíme děti ve skautském věku, byť jej nacvičovat samozřejmě můžeme.

ÚKOL Č. 9 ŠIPKA.

Skočím do bezpečné vody šipku.

Postup nácvičení je popsán v [Kapitánské poště 10/2014](#)

TIPY NA ZAPOJENÍ DO PROGRAMU

Během plaveckého výcviku je na prvním místě zajištění bezpečnosti. Poměrně jednoznačně se uvádí, že na každé plavající dítě mladší pěti let je nutný dozor jedné dospělé osoby, u starších dětí je situace závislá jednak na zkušenostech plavců, ale zároveň i na přehlednosti vodního terénu. Dbáme na správné vytvoření návyků, kdy se plavci vzájemně neohrožují, nevyvolávají plané popluchy a před vstupem do vody se vždy hlásí vedoucí/mu.

Respektujeme přirozený strach začínajících plavců a bereme ohled tak i na jejich psychickou bezpečnost. Důsledně uplatňujeme princip výuky od jednoduššího ke složitějšímu. Jestliže některému prvku nebude předcházet odpovídající průprava, může to u některých psychicky méně zdatných jedinců vyvolat strach z vody a podstatně zhoršit výsledky snažení. Odbourávání případných bloků dětem umožňujeme rozplánováním případných výzev do postupných kroků.

Efektivitu výcviku plavání mohou významně příznivě ovlivnit **plavecké pomůcky**. Dítě plnící si vlčka Plavce / světýlko Plavkyně by mělo zvládnout plavat bez nich, pomůže nám to ale do společného programu zapojit i ty, co zatím plavat neumějí. S jejich pomocí dosáhneme rychleji očekávaných výsledků, protože pomáhají dětem zejména zbavit se strachu z vody. Nejčastěji používaná je

● AUTOR FOTOGRAFIE:
PETR MENČÍK – SVIŠŤ

plavecká deska. Je vyrobena z dobře plovoucího materiálu a má mít rozměry cca 35×24×4 cm. Pro nadelehčení úplných začátečníků je možno použít vedle klasické plovací vesty i plovací pás z destiček z dobře plovoucího materiálu připevněný na tělo. Zásadně by měl být připevněn nad tělem, protože tak nejvíce zvyšuje stabilitu polohy. Desky a plovací pásy často bývají na bazénech k zapůjčení buď volně, nebo u plavčíka.

Počáteční obtíže s potápěním obličejem mohou zmírnit **plavecké brýle**, které jsou v podstatě nezbytné pro plavání v chlorovaných bazénech, a to zejména při plavání kraula. Není ale ostuda brýle používat kdekoli, třeba i při plavání v rybníce.

ŠKVRNĚ, DECIBEL, KULDA,
CEDNÍK

PROČ BY TÉMA MENSTRUACE NEMĚLO BÝT VE VODÁCKÝCH ODDÍLECH TABU?

Pokud vedete dívčí nebo koedukovaný oddíl a jezdíte pravidelně na vícedenní výpravy, je velmi pravděpodobné, že na téměř každé výpravě bude minimálně jedna skautka menstruovat. Za svoji kariéru vedoucí/ho také pravděpodobně zažijete minimálně jednu situaci, kdy to bude menstruace první. Většinou se takové situace dají nějak zvládnout. Vždy se najde nějaká vedoucí, která je ochotná s danou skautkou promluvit, vložka nebo tampón se nějak sežene a na to, že dívky v období menstruace potřebují zvýšenou hygienu, se občas pomyslí také. Možná si řeknete, že to stačí. Já bych vám ale ráda v tomto článku ukázala, proč a jak má cenu se tématu menstruace věnovat víc.

PROČ?

Většina skautek se s tématem menstruace setká ve škole i doma a některé i na internetu třeba prostřednictvím youtuberek. Každá se v různé hloubce dozví o tom, proč menstruuje, jak v průběhu menstruace dodržovat hygienu i jaké hygienické pomůcky

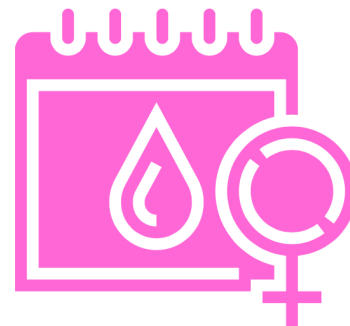
se dají používat. Problém, je, že skautská činnost, obzvláště vodácká, se mnohdy odehrává v jiných podmínkách, než na jaké je jsou schopné tyto zdroje připravit. Mít menstruaci na táboře, puťáku, vodě či vícedenní výpravě může do života skautky přinášet mnoho stresu a bohužel někdy i zdravotní problémy. A tomu všemu se dá předejít, pokud téma menstruace není v oddíle tabu. Pokud jednou za čas na toto téma zařadíte vhodný program, můžete tím nejen zlepšit, jak budou menstruaci na výpravách/táborech vaše skautky zvládat, ale i navázat takovou úroveň komunikace, že s případnými problémy budete snáze schopni pomoci.

JAK TAKOVÝ PROGRAM VYMYSLET A USKUTEČNIT?

Na začátek je dobré položit si otázku, pro jakou skupinu takový program budeme dělat. Jsou to mladší/starší skautky, nebo všechny dohromady? Máme koedukovaný oddíl, musíme se tedy o menstruaci bavit jen se skautkami, nebo u toho mohou být i kluci? A jak ta skupina může být velká?

Každá volba s sebou přináší různé výhody i nevýhody. Pokud bude program probíhat ve skupinkách, které jsou si věkem podobné, je víc pravděpodobné, že holky toho budou vědět přibližně stejně a nikoho z nich nebudeme ani nudit, ani zahlcovat. Ve věkově namíchané skupince je zase větší prostor pro sdílení zážitků, tipů a triků, které takový program mohou obohatit.

Když bude program pouze pro holky, může to pomoci snáze nastolit bezpečnou atmosféru.

Program, který ale připravíme pro holky i kluky společně, může zase obohatit oboje pohlaví a změnit i atmosféru v celé jejich skupině. Může to pomoci k eliminaci blbých vtipů a může to zlepšit vzájemné chování a vztahy. Slyšela jsem dokonce o situaci, kdy při takovém programu jedna dívka sdílela, jaké to pro ni bylo, když na výpravě menstruovala. A reakce od jiného kluka byly vykulené oči a obdiv, jak danou akci mohla zvládnout, když i pro něj byla fyzicky náročná.

Dále je dobré popřemýšlet o tom, kdo takový program povede. Je dobré, zvláště pokud jste se tématu nikdy předtím nevěnovali, aby to byl někdo, kdo dokáže vytvořit vhodnou atmosféru. Také je dobré, aby to byl někdo, kdo je o menstruaci a pohlavním vývoji schopný mluvit a v tématu se vyzná. Není nutné, aby to byla ta stejná osoba. Dobře může i fungovat, pokud si pozvete do oddílu i odborníka a program bude probíhat jako diskuze, kde můžete vy i vaše skautky pokládat otázky. Popřemýšlejte jestli ve svém okolí nemáš třeba lékařku či zdravotní sestru, která tráví volný čas podobnými aktivitami jako vy v oddíle a bude tak schopná skloubit dohromady odborné informace s praktickými tipy.

A o čem přesně by měl program být? Není třeba hned dělat odbornou přednášku o dospívání. To je to, co většina skautek slyší doma nebo ve škole. Místo toho je dobré se zaměřit na to, jak s menstruací fungovat při činnostech, které váš oddíl dělá, a zaměřit se na praktické detaily. Důležité je také vytvořit prostor, ve kterém se skautky nebudou bát ptát.

NA CO SI DÁT POZOR?

Menstruace je téma, které je v naší společnosti pořád trochu tabu a pro mnoho z nás citlivé. Proto je na to dobré při realizaci programu myslet. Může být dobré zdůraznit dobrovolnost takového programu a možnost se ho kdykoliv přestat účastnit. Je potřeba také počítat s tím, holky mají z domova různé a nezřídka protichůdné informace (nesmíš se koupat, musíš se jen sprchovat nebo úplně opačný přístup), je tedy vhodné na začátku zjistit, jaká je úroveň jejich znalostí, a snažit se to sjednotit. Je dobré, pokud v průběhu programu plánujete prostor pro otázky, domluvit se, že vše co se

řekne, neopustí „zdi místnosti“, a zároveň zajistit, aby vás v průběhu nic nerušilo. Také může být dobré domluvit se předem, že žádná otázka není hloupá, případně mít možnost, jak otázky pokládat anonymně. Z mé zkušenosti je také vhodné se explicitně domluvit, že se nebudeme nikdo smát někomu jinému a mít po ruce na programu alespoň jednu další vedoucí.

PRAKTICKÉ TIPY

Bez ohledu na to, zda v oddíle zařazujeme či nezařazujeme program o menstruaci, měli bychom v každém případě myslet na to, že některé holky můžou zrovna menstruuovat. Je tedy potřeba brát na ně ohledy při programu akce, zajistit možnost zvýšené hygieny a poučit je, jak nakládat s odpady.

OBECNÉ

- Na akcích v drsnějších podmínkách (voda, tábor...) se snaž mít přehled o tom, které dívky zrovna menstruuují. Pomůže ti to uhlídat, aby měly klid a prostor pečlivě dodržovat hygienu.
- Snaž se k programu, kterého se menstruuující nemůže účastnit (např: koupání v rybníku) mít dopředu alternativu tak, abys ji z programu nevyloučil/a. To znamená, že pokud například budete mít na táboře jako výzvu každé ráno se vykoupat v rybníku, budou mít holky, co menstruuují, možnost ji splnit v ty dny např. namočením pouze nohou.
- Respektuj to, že jsme každá jiná. Pro některé je menses něco, co zvládají levou zadní. Pro jiné to může znamenat, že první den mají takové bolesti, že nejsou schopné normálně fungovat. Některá má menstruaci pravidelnou, některé se to liší i o týden. Některá není schopná používat tampóny a některá už od začátku používá menstruační kalíšek. Podle toho se také liší to, co kdo v období menstruace potřebuje.

- Mluv s dívkami o tom, co potřebují. Zjistíš třeba, že jim, když menstruuují, není příjemná konstrukce na latríně, kde nejsou oddělená jednotlivá místa od sebe, nebo že potřebují o deset minut víc času před snídaní. Společně pak můžete nalézt řešení, která vám všem zpříjemní společný pobyt na táboře či výpravě.
- Je vhodné mít s sebou na akcích hygienické pomůcky, o kterých holky vědí a můžou si v případě potřeby o ně říct. Na delších akcích, např. na táboře, je vhodné dát jim možnost si je „objednat“ v rámci nákupu.

HYGIENA

- Ráno myslí na to, že dívka s menstruací může být dost nepříjemné probudit se a za minutu už muset být na rozsvícené. Dej jí tedy čas na to, aby si v klidu mohla dojít na záchod (klidně před budíčkem).
- Je důležité zajistit, aby holky, které menstruuují, měly možnost se umýt – na táboře to jde podpořit tím, že nejen máte sprchu, ale i mají čas, kdy se jít osprchovat. Na puťácích to zase jde řešit vlhčenými ubrousky. Každopádně je dobré, když holčám dopředu připomenesh, jaké podmínky je na akci čekají, aby si případné vlhčené ubrousky (ideálně rozložitelnými) s sebou vzaly.
- Zdůrazni mytí rukou pitnou vodou před manipulací s hygienickými pomůckami. Zejména pokud skautky používají tampóny či menstruační kalíšky. Na puťáku myslí na to, aby byla po ruce láhev s vodou, kterou si mohou vzít s sebou.
- Pokud se menstruuující skautka na lodi cvakne, myslí na to, že je potřeba co nejdřív (zejména pokud používá tampóny nebo vložky) najít místo, kde se bude moci převléknout do suchého a vyměnit si vložku nebo tampón. Holky mají často pocit, že přece nebudou ostatní

zdržovat, nebo že pokud se bude kvůli nim zastavovat, tak všichni budou vědět, že menstruuji. Proto jim dost pomůže, pokud k přestávce v takové chvíli zavelíš ty.

- Manipulace s hygienickými pomůckami chvíli trvá, a když se k tomu přidá proteklý tampón či vložka či kalíšek, může se čas na záchodě o to prodloužit. Je to ale potřeba. Zajisti tedy, aby se u vás v oddíle nefrfňalo „jak to těm holkám zase trvá“ nebo „že všechny zdržují“. Místo toho si třeba se zbytkem zahrajte hru.
- Zdůrazni holkám, že ať už menstruuji nebo ne, není pro ženy vhodné zůstat dlouho v mokřých plavkách z důvodu náchylnosti k infekcím močového traktu. Řešením může být mít vícero spodních dílů od plavek a ty střídát.
- Pokud plánuješ neočekávaný program (např. noční hru, neočekávaný odchod z tábora na delší dobu), mysli na to, abys případně menstrující skautce tuto skutečnost dal/a vědět dopředu a zajistil/a, aby měla dostatek i vhodné pomůcky proto, aby menstruaci zvládla. Při noční hře to třeba může znamenat domluvu, že ji vzbudíš o chvíli dřív, aby si mohla zkontrolovat/vyměnit vložku, či to, že si na noc vezme místo noční vložky tampón. Při odchodu z tábora

zase to, že si do kapsy přibalí náhradní hygienické pomůcky v odpovídajícím množství. Pokud to z taktických důvodů nejde holkám dopředu sdělit, je potřeba pro ně během daného programu hygienické potřeby nějak jinak zajistit.

ODPAD

- Při používání běžných vložek a tampónů vzniká odpad, který se jen tak v zemi nerozloží, bakterie v septiku jej nezpracují a po spláchnutí do záchoda ucpává odtok. Proto skautky dopředu pouč, jak na konkrétní akci (táboru, puťáku, výpravě) mají s tímto odpadem zacházet, kam ho vyhazovat atd. Pro inspiraci se můžeš podívat do diskuze na toto téma na Skaut fóru (<https://m.facebook.com/groups/344876486004776?view=permalink&id=587635015062254>).
- Můžete se taky před táborem pobavit a společně prozkoumat možnosti udržitelnějších řešení. Například toho, že existují vlhčené ubrousky nebo tampóny, které jsou biodegradabilní. Nebo pomůcky, po kterých není tolik odpadu – menstruační kalhotky, látkové menstruační vložky, menstruační kalíšky a další.

ZDROJE INFORMACÍ

Většina dohledatelných zdrojů o menstruaci je od některého z výrobců menstruačních pomůcek či nějaké formy antikoncepce. To se pak promítá v informacích, které poskytují. Například k povídání ve školách dostávají často dívky brožurky, menstruační kalendáře i vložky a tampóny na vyzkoušení od konkrétních značek. V takovém případě se spíše nedozví například o existenci menstruačního kalíšku či kalhotek. Výrobce menstruačních kalíšků zase bude zdůrazňovat, v čem všem nám mohou škodit vložky a tampóny. Je dobré na to myslet a upozornit dívky při hledání informací.

Konkrétní zdroje:

Pokud ti nevádí angličtina, doporučuji stránku [The Clue Encyclopedia: Women's Health, Menstrual Cycle Health, & Sex](#). Je to encyklopedie o menstruaci, která vznikla jako projekt tvůrců mobilní aplikace menstruačního kalendáře Clue. Jejich články jsou čtivé, ale zároveň stojí na evidence-based datech.

V češtině jsem žádný podobně rozsáhlý a nezávislý zdroj nenašla. Na internetu či v knihovně sice najdeš zdrojů mnoho, bohužel ale často nemají tak kvalitní informace či různé věci zdůrazňují/zamlčují podle toho, kdo je platí. Proto je dobré je s tímto vědomím číst.

Za sebe můžu ještě doporučit web [Web pro ženy | Kalíšek](#). Jeho tvůrcem jsou jedny z prvních prodejkyň menstruačních kalíšků v ČR a na jejich stránkách tak naleznete mnoho tipů a článků o alternativních hygienických pomůckách pro menstruaci.

Máš k tomuto tématu nějaký dobrý tip, odkaz na program, či zdroj? Budu ráda za to, pokud jej s námi budeš sdílet (napiš na kp@skaut.cz).

ČIKO

PRVNÍ POMOC – ČLOVĚK V BEZVĚDOMÍ

Aby naše tělo fungovalo, musí být v pořádku tři základní věci – VĚDOMÍ, DÝCHÁNÍ a KREVŇÍ OBĚH. Pokud něco z této „svaté trojice“ nefunguje nebo funguje špatně, je načase rychle jednat, protože člověk je akutně ohrožen na životě.

Pokud tedy vidím člověka/dítě, který leží na zemi nebo sedí někde zhroucený, je dobré zjistit, zda je při vědomí a reaguje na mě či ne. Na moje podněty totiž bude reagovat jen dobře prokrvený a okysličený mozek. Je dobré jít na věc postupně a začít nejprve hlasitým oslovením. Může se totiž stát, že dotyčný třeba jen spí, po oslovení se probere, normálně se mnou komunikuje a tím moje záchranná akce končí. Pokud však na moje hlasité oslovení nereaguje vůbec nebo reaguje špatně, je to pro mě signál, že je něco v nepořádku. Je dobré zesílit podnět, nejlépe zatřást dotyčnému rameny. Podnět je to dostatečně silný a zároveň je ohleduplnější než tolik „oblíbené“ fackování nebo žáká. A pokud ani tehdy dotyčný nereaguje nebo reaguje pouze nějakým mručením, nekoordinovaným pohybem apod., znamená to, že jeho vědomí je z nějakého důvodu narušeno.

Co teď? To, co je v tuto chvíli zásadní, je zjistit, zda postižený dýchá. V bezvědomí jsou totiž povolené svaly, proto se může stát, že klesne kořen jazyka dolů a ucpe tak dýchací cesty a člověk nemůže dýchat. Tomuto jevu odpovídá pojem „zapadnutý jazyk“. „Zapadnutý jazyk“ však nejde poznat pohledem do úst, a proto je potřeba dotyčnému zaklonit hlavu. Napnutím svalů na krku při záklonu hlavy se kořen jazyka odtáhne od stěny hltanu a tím se dýchací cesty uvolní.

Jak správně zaklonit hlavu? Pokud je to nutné, přetočím postiženého na záda. Položím svoji ruku na čelo postiženého a jemně

mu zakloním hlavu. Pomocí prstů druhé ruky, které položím pod špičku brady, vytahuji jeho bradu vzhůru. Tímto manévrem zprůchodním dýchací cesty. Po dobu maximálně 10 sekund ověřuji současným pohledem na hrudník, poslechem a vnímáním vydechovaného proudu vzduchu na své tváři, zda postižený normálně dýchá. Dospělý člověk by měl během 10 vteřin alespoň 2x normálně vydechnout.

Pokud člověk dýchá normálně a pravidelně, zavolám záchrannou službu. Postiženého můžu ponechat v pozici na zádech se zakloněnou hlavou nebo uložit do tzv. zotavovací polohy na bok, jak to doporučuje Evropská resuscitační rada. Stále však kontroluji dýchání až do příjezdu záchranky. Je to velice důležité, jelikož stav postiženého se kdykoliv může změnit!

Pokud člověk dýchá nepravidelně, lapavě, pomalu, mělce, slyšíme chrčení, pískání nebo nedýchá vůbec, znamená to, že mu nebije srdce a potřebuje srdeční masáž. O tom však až příště ☺.

Jak to v oddíle procvičíme? Na webu <https://chystamprogram.skaut.cz> je zpracovaný program První pomoc – bezvědomí

a resuscitace. Na stejném webu můžete najít i spoustu dalších programů ze všech oblastí stezky, další aktivity k procvičení první pomoci najdete v oblasti Co umím a znám, v podoblasti Budme připraveni.

Kdo zvládne předvést první pomoc člověku v bezvědomí, splní si tím úkol 11. Bezvědomí do 1. stupně skautské stezky.

ALČA

11. BEZVĚDOMÍ
 Názorně předvedu, jak bych přistupoval/a k člověku v bezvědomí (leží a nereaguje na mě).
 Vyhodnotím, jestli dýchá. Napišu, na co si dát pozor, aby mi nehrozilo žádné nebezpečí.

Postup: .....

.....

.....

.....

Dám si pozor na: .....

.....

.....

..... Můj podpis
..... Podpis svědka/svědkyne
..... Podpis vedení

● 1. 11. – BEZVĚDOMÍ

ZÁVOD NAPŘÍČ PRAHOU - PŘES TŘI JEZY 2020 SE BLÍŽÍ

Letošní ročník plánujeme v klasickém termínu 28. září 2020 a budeme se snažit o podobný průběh jako v minulých letech. Vzhledem k přetrvávající nejistotě budou aktualizované propozice vydány až na začátku srpna. Přihlašování účastníků poběží klasicky od 1. září 2020.

Aktuálně je velmi nízká intenzita osobní lodní dopravy v Praze a proto jednáme o přerušení lodní dopravy pod Karlovým mostem v době závodu a zřízení plavebního koridoru pro účastníky tak, aby nedocházelo ke zbytečnému křížení našich malých plavidel s loděmi.

Ranní závod kategorie paddleboardů a týmových paddleboardů se stal regionální součástí seriálu Českého poháru v paddleboardingu, a tak je šance na růst prestiže i podpory celé akce.

V případě epidemiologických omezení necháváme otevřenou variantu intervalových startů závodu, pracujeme s variantou výlučné online registrace, zrušení vyhlášení a určení míst vstupu na vodu tak, aby nedocházelo k větším shromáždění účastníků.

HVĚZDÁŘ

● AUTOR FOTOGRAFIÍ: MICHAL TUREK, 2019

NAVIGAMUS 2021

Zhruba za rok touto dobou, konkrétně v termínu 3.–6. 6. 2021, proběhne jubilejní, v pořadí již 10. ročník setkání celých oddílů vodních skautů (a nejen těch) od nás, ale i ze zahraničí. Místem, kde se tento ročník uskuteční, bylo vybráno druhé největší město Ústeckého kraje – statutární město Most, ležící v severozápadních Čechách pod vrcholky Krušných hor. Tématem programu Navigamu 2021 bude životní příběh Augustina Heřmana (údajně 1621–1686). Augustin Heřman byl český průzkumník, mořeplavec, obchodník, kartograf a korzár, který přes Holandsko odplul do severní Ameriky, kde se proslavil v Novém Amsterdamu (pozdější New York) a v Marylandu. Stal se prvním Čechem, který se prokazatelně usadil v Americe. Během svého bohatého života Augustin zmapoval velkou část Ameriky. Obchodoval s indiány a získával

od nich pozemky. V roce 1649 si pořídil loď La Grace. Část svého života úspěšně napadal loď v Karibiku. Jeho odkaz v Americe ukazuje, že nikdy nezapomněl být Čechem tělem i duší.

Přípravný tým se již několikrát

sešel a započal přípravy. Sledovat nás můžete na facebooku ([facebook.com/navigamus](https://www.facebook.com/navigamus)) a také na webu akce www.navigamus.cz.

Těšíte se? My rozhodně ano!

KRÁLÍK A LŮČA

PŘEDSTAVUJE SE 3. ODDÍL LEDŇÁČCI, PŘÍSTAV ČERNÝ ČÁP OPAVA

„Ledňáčci jsou vždycky prima, cítíme se dobře s nima“ – tímto pokřikem už od podzimu 2016 začínají schůzky **benjamínků vodních skautů přístavu Černý čáp v Opavě**. Oddíl vznikl jako odezva na vedoucími vnímanou potřebu zaujmout skautingem děti dřív než mají celý týden vyplněný hudebními a sportovními kroužky a zároveň odezva na poptávku rodičů mladších sourozenců již zapojených dětí. Do oddílu přijímáme děti od 5 let, každoročně však máme 1-2 děti kolem 4 let a není to problém. Schůzky trvají 1,5 hodiny jedenkrát týdně, jedenkrát měsíčně máme jednodenní výpravu, termíny dáváme vědět dlouho dopředu a snad i díky tomu míváme vysokou účast.

- AUTOR FOTOGRAFIE: MARTIN HROŠEK - SOPTÍK, ARCHIV PŘÍSTAVU ČERNÝ ČÁP OPAVA

Náš oddíl má 3 vize: jednak nadchnout děti pro skauting, nadchnout je pro vztah k přírodě, vztah k lidem a týmové spolupráci, pro hledání důležitých hodnot a jednak podpořit samostatnost dětí a překonávání nepohodlí, aby pak snadněji uspěli v nárocích současné doby.

Nezvládneme složité hry a činnosti, ale děti velmi dobře rozumí hledání pravdy a lásky; příběhy zakladatelů a známých osobností skautů jsou pro ně velikou inspirací. Po 3,5 letech vnímám, že se nám vize celkem dobře daří naplňovat – jednak většina dětí nadšeně pokračuje v oddílech vlčat a žabiček a jednak i rodiče hlásí zlepšení samostatnosti a lepší zvládnání drobného nepohodlí.

Od samého začátku jsou nám velkým pomocníkem pracovní listy pro benjamínky a to hned ze dvou důvodů – mě jako vůdkyni brzdí vykrádat program vlčat a světlušek (a jakože bych na děti vysoké nároky měla, tuto kategorii jsem také vedla; což mi zase umožňuje vidět, co se jim dál bude hodit, na co budou navazovat) a rádcům usnadňují připravit zadanou část schůzky pokaždé jiným způsobem, aby byl program atraktivní pro náš věk.

Do celoročního plánu zařazujeme všechny listy dvakrát, ale připravuje je pokaždé jiný rádce nebo vůdce, zatím jsme neměli dvakrát stejnou schůzku. Během schůzek nás to vzhledem k věkovce a možnostem udržení pozornosti nutí prostřídat mnoho aktivit, po čase se nám některé ustálily jako pevné body. Velice dobře jde dětem kimovka, zařazujeme ji často s různými obměnami (a je to úkol i pro vedoucí – je třeba udělat to bez zapisování). V letošním roce jsme zařadili v poslední čtvrthodince

zpívání – každý měsíc přidáváme jednu písničku z přístavního táborového zpěvníku, v oblíbenosti jednoznačně vede Maracaibo před Vzhůru na palubu dálky volají a před Bílou paní na Okoři, Tři citronky, Čapkou s bambulí. Tento krok se ukazuje jako opravdu přínosný, zařadíme i dále.

A JAK NA VODĚ?

Neumíme toho moc, ale baví nás to. Klubovnu máme kousek od řeky, vodácké schůzky jsou velice oblíbené, zatím nám dost času zabere se vodu vypravit: boty a oblečení na vodu, WC a svačina nebo opačně, pozapínat vesty, vybrat pádla... a pokaždé se najde někdo, kdo znovu potřebuje čurát, ale i přesto do pramic nasedneme a projedeme se.

Je pravda, že bychom vlastními minisilami nedostali pramice k řece, to nám pomáhají ochotní rodiče, kteří se mohou na začátku schůzky chvíli zdržet a na konci pak přijít dřív, někdy přijmou nabídku zůstat; to pak vítají i jejich děti, které tak mají zážitek rodiny na jedné lodi a mohou předvést co všechno už umí.

Ani se nedá říct, že bychom zvládli víc než klidnou vodu, zato si představujem velké lodě a velké příběhy; velmi oblíbené jsou Verneovy Dva roky prázdnin, mořeplavec R. Konkolski, libovolní piráti a jejich ukryté poklady; zamykání řeky se neobejde bez has-trmanů a víl.

Ponoření do příběhu splní vlastně jakýkoliv úkol. Vody si užíváme dost často i nechtěně – na hodně výpravách nám prší, v přístavu si už dělají legraci, že je-li v kalendáři výprava benjamínů, tak pravděpodobnost deště se velmi výrazně zvyšuje. Schůzky i výpravy se konají za každého počasí, rodiče to jako problém nevnímají, účast vlivem počasí neklesá. A skákání do kaluží se jindy než v dešti dělat nedá. V minulém roce jsme zkusili dvouhodinovku v bazénu - seznámit se s vodou, překonat obavy, akce se vydařila, určitě navážeme i dále.

Na činnosti s benjamínky je nesmírně obohacující vidět svět jejich očima, někdy to člověk v každodenní rutině pozapomene, ale s 5-7 letými dětmi si zase vzpomene. A žasne a diví se. Je úžasné pozorovat jak se snášejí listy ze stromů, poslouchat jak ťuká déšť, pozorovat oheň a naslouchat jeho praskání, válet andílky ve sněhu a sudy na louce. Možné je úplně všechno, způsoby řešení různých zádrhelů jsou velmi pestré, fantazie nekonečná. Během zimních měsíců stihneme kromě pozorování souhvězdí také jednoduché

varianty nočních her s baterkami nebo cestičky po světýlkách.

Prakticky na všech výpravách rozděláváme oheň, tím jsou děti fascinované, zvláště když dostanou možnost zkusit škrtnout sirkou nebo křesat křesadlem či vyzkoušet lupu, a právě na výpravách se učíme dělat vše společně. Guláš se sám neuvaří, buřty samy neopečou, a například krájení chleba, cibule, brambor je velmi oblíbené. Cokoliv s nožkem je velmi oblíbené.

V tomto věku nejsou děti ještě týmoví hráči, ale dokáží dodržovat

pravidla a respektovat se navzájem. Taky jsou trochu jako hobiti – pořád svačí.

Postupně tvoříme rituály a tradice – po zvlášť vydařené schůzce se klubovna při závěrečném pokřiku doslova otrásá, stejné tričko a skautský šátek je pro všechny důležitý. Atmosféru slavnostního ohně ke Dni zamyšlení, Sv. Jiří a na závěr školního roku lze popsat jako nabitou radostí a důstojností.

Hned v roce 2016 vznikla tradice společné schůzky „mini“ a old skautů před Vánoci, kdy společně

spolu s přístavní kapelou zpíváme, povídáme si o tom, co všechno lze ve skautu zažít, děti roznášejí čaj z táborové várnice (čaj není táborový). Pro oldskauty je velkým povzbuzením vidět další vyrůstající generaci a ti nejmenší skoro nedýchají, když slyší dávné příběhy prožité na vlastní kůži.

Další tradiční akcí je účast našeho oddílu na části víkendové celopřístavní výpravy. Ukázalo se to jako velmi přínosné, malí poznávají své budoucí vedoucí i starší bratry a sestry, ulehčuje jim to pak ve 2. třídě přestup k vlčatům

a žabkám. A ukázalo se, že ti starší zase mají měřítko pro svoje pokroky – to, co už zvládli od dob, kdy byli tak malí jako benjamíni.

Co se nám velmi dobře osvědčuje, jsou archy dobrých skutků, naše děti ještě ne úplně dobře rozumí heslu Buď připraven! a příkazu denně dobrý skutek, ale velmi dobře rozumí potřebnosti pomáhat rodičům, prarodičům, spolužákům ve školce a škole. K různým příležitostem pak dostávají arch s možností si vybarvením nebo nálepkou označit jeden týden den po dni, že pomoc nebo úkol splnili. Jak tak běží rok je to nejdříve pracovní list k uklízení pokojíku, pak arch udělat někomu radost s hvězdami či anděly v době adventu, lilie s citátem od RBP ke Dni zamyšlení, Sv. Jiří jak bojuje s draky. Tyto archy oceňují i rodiče a dělá jim radost, že děti se učí pomáhat.

A JAK S VEDOUcíMI?

Jeden vůdce by to extra živé klubko 15–22 dětí neobsáhl. Daří se nám mít průběžně dva rádce, většinou 12–13 leté, kteří jsou zvědaví a mají zájem připravovat část schůzky. Benjamínci jsou na jednu stranu vděční uživatelé a na druhou stranu přísní kritici – složitá nebo krkolomně vysvětlovaná pravidla odhodí ihned, ale jinak hrají a dělají vše s neuvěřitelným nadšením. Rádce, který chce pokračovat dál, má pak možnost jít s přecházející skupinou jako rádce k vlčatům či žabkám. Poslední dva roky má náš oddíl dostatek dospělých vůdců, což je obrovské ulehčení ohlídání bezpečnosti schůzek a výprav.

Benjamínci jsou ve skautském hnutí mladá větev ale určitě živá.

BORŮVKA – ŠÁRKA FABIÁNOVÁ

PERSENIK SVĚPOMOCÍ

Ani v nadcházejících měsících od dubnového vydání Kapitánské pošty šikovné ruce v Eskadře nezhálely. Zatímco Kolosáňka s parťáky brázdí vodní hladinu na Mrtvé Tetě (Mrtvá – kryt proti potopení, Teta – nově vyrobená pramice z materiálu Airex, více v dubnovém čísle eKP), my se pustili do dokončovacích prací při výrobě perseniku na loď třídy Flying Dutchman. Persenik je látkový obal lodě, aby byla kryta před deštěm a zadržováním dešťové vody na jejím dně. Persenik se také používá při přepravě lodí proti možnému odření, rozmotávání lanek a jako ochrana pro převoz vybavení uvnitř. Zatímco situace pozastavila činnost dětských oddílů, nám dala prostor k rodinné výrobě v náhle nevyužívané klubovně.

Flying Dutchmana mnozí znáte ze Skare jako závodní loď, která nejen že je rychlá, ale každá chyba a prodlení je potrestána vykoupaním posádky, obvykle však jen kosatníka, neboť kormidelník již tuší nevyhnutelné a rychle se přesunuje suchou nohou na ploutev. O tuto loď je pečováno tak, jako by mělo být o každou, a proto má spodní i horní persenik. Horní už

je za ty roky zteřelý, pogumování je tatam a látka se roztrhala na cucky. Nitě, suché zipy a plastové spony dostaly zabrat slunečním zářením a polorozpadly se.

Výroba trvala několik dlouhých dnů, někdy do pozdních nočních hodin, jindy jen krátce, ale jak dlouho celkem, to lze říci jen s obtížemi. Nám totiž bylo jasné, že ač to bude náročné, persenik Dutchman prostě potřebuje!

VÝROBU LZE ROZFÁZOVAT DO NĚKOLIKA TECHNICKÝCH KROKŮ:

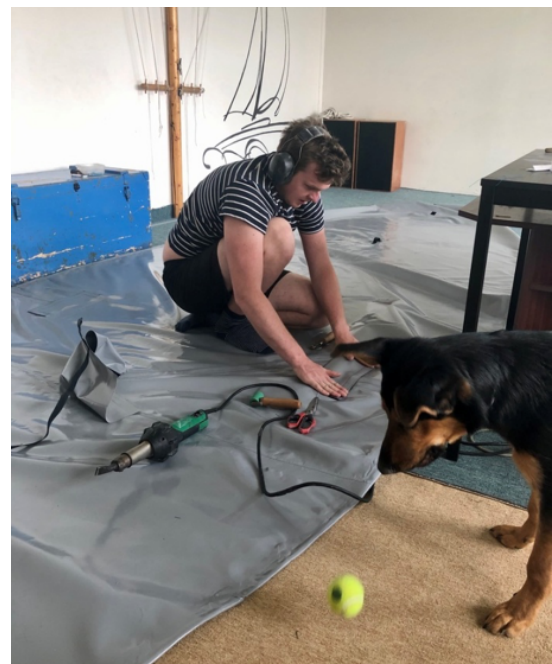
1/ rozpárání původního perseniku – ten byl složen z několika dílců tak, aby bylo možné persenik „obtočit“ kolem stěžně a vyhnout se sundávání vantů. Rozměření jednotlivých dílů a také přesahů – překlady, tunýlky, klopy...

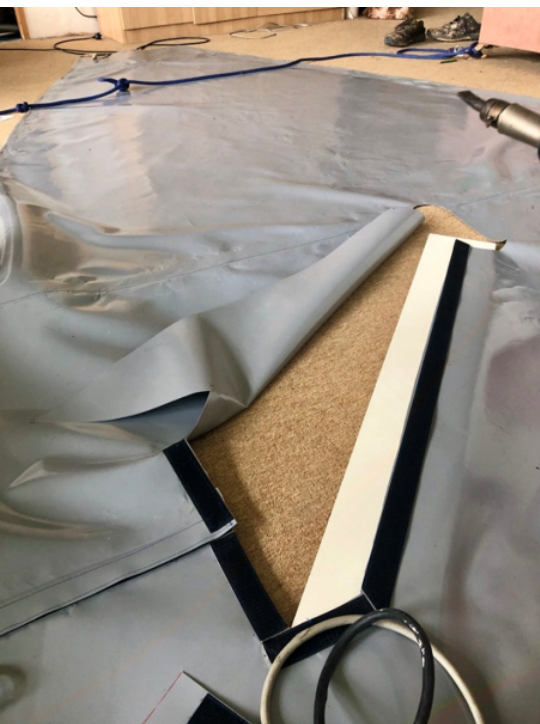
2/ nástřih nového materiálu – pro výrobu nového kusu byl použit materiál PVC plachtovina 430 g/m², je nutné dbát na naměřené přesahy, držet tvar původního (obvod lodi) a neopomenout všechny potřebné klopy.

● STARÝ PERSENIK V ROZKLADU

3/ svařování dílců – jednotlivé dílce jsme k sobě svařovali horkovzdušnou svářečkou na plasty. Každé místo opatrně roztavit (teplotu je třeba vyzkoušet na vzorku) a přejet válečkem. Po spojení všech dílců celé délky se takto svařoval také tunýlek na stahovací šňůru po obvodu lodi.

4/ svařování klop a suchých zipů – suché zipy jsme navařili na materiál a některé krom navaření také přešli na šicím stroji. Zde je vhodné mít UV stálou nit, aby se během krátké doby nerozpadla vlivem slunečního záření.

5/ přišití komponentů – asi nejsložitější úkon, bylo zapotřebí

vytvořit si obrovskou desku (z několika stolů v klubovně) na umístění šicího stroje, ten usadit níže, než byl pracovní stůl, aby se s materiálem dalo snáze manipulovat. K našití byly: popruhy vedené pod lodí a stahovací spony, plastové spony na klopách, aby při transportu nedocházelo k případnému odlepení suchých zipů, a také

stahovací pásek kolem stěžně. Neméně důležitá byla oka, aby perseník bylo možné napnout nahoru. Oproti původnímu jsme našili dvě, čímž jde lépe vypnout a nedrží se v něm dešťová voda.

ŠKVRNĚ A KOKOS

ŠTĚSTÍ PŘEJE PŘIPRAVENÝM ŠTIČÍ VILA

Na svou vlastní klubovnu muse-ly počkat 10 let. Ale ani slovné Rychlé šípy svou vysněnou klubovnu nenašly hned. Po mnoha letech provizorních útočišť a sdílených kluboven se Štikám při cestách na loděnici u řeky Orlice podařilo objevit malou zahrádku a na ní o něco menší domek v zahrádkářské kolonii. Původní uživatelé pozemku, který patří Statutárnímu městu Hradec Králové a je potřeba za něj platit nájem, oddílů zahradní domek přenechali. Díky finanční podpoře střediska, vlastním prostředkům

i výpomoci z řad rodičů a přátel se jim podařilo během 3 let zrekonstruovat malý objekt, který dnes hrdě nazývají „Štičí vilou“. Ta se stala stala symbolem pracovitosti a šikovnosti Štik. Tím největším přínosem bylo skutečné fyzické zapojení všech členů oddílu do rekonstrukce objektu svépomocí.

Postupně také Štiky zjistily, že toto místo má i svou nezaměnitelnou historii a genius loci. První republika, Československo let 1918 až 1938, vnímáme dnes poetikou starých černobílých filmů,

připomínáme si noblesní módu, bohatou kulturu a umění. Za místo, kde se vše výše uvedené potkávalo, byl jednoznačně považován Hradec Králové, který si brzy získal pověst výstavního „salonu první republiky“. Na konci 19. století se zde podařilo prosadit zbourání mohutných pevnostních hradeb a na tomto volném místě se začalo stavět podle nejmodernějších dobových trendů, podle plánů nejvýznamnějších architektů a urbanistů Jana Kotěry, Josefa Gočára či Oldřicha Lisky. Vzniklo moderní pokrokové město a Hradec Králové

<https://sticivila.skauting.cz>
<https://youtu.be/zf9nWpN3dfA>

si svůj odkaz první republiky udržel dodnes. Vedle moderních domů, výstavních škol, úřadů, sídel firem a dalších významných staveb byla však na okraji Hradce Králové, v Malšovicích, v roce 1926 založena vagónová kolonie. Podobných chudinských čtvrtí však vznikaly v rozkvétající první republice desítky. Stály na periferiích rozvíjejících se měst. Mělo jít o krátkodobé řešení ubytování pro městskou chudinu. Mnoho nouzových vagónových kolonií po celé republice zaniklo po roce 1950 s dalším rozvojem měst. V Hradci Králové se kousek této historie jakoby zázrakem přece jen zachoval. Původně zde bylo přivezeno na 10 vagónů, které se měly stát obydlím pro sociálně slabé obyvatele. Vagóny byly bez podvozku postaveny na podezdívku z betonových kvádrů a posypané škvárou. Brzy k nim jejich obyvatelé přistavěli nejrůznějších

kůlny a kůlničky, přístavby, nadstavby přidali jim omítky, vykopali studny, aby byl život v nich alespoň trochu snesitelnější. Do dnešních dní se zachovala necelá polovina objektů. Původní železniční vagóny by v nich však hledal už málokdo. A právě jednu takovou malou zahrádku s domkem z prvorepublikového vagónu s několika kůlnami a nízkým laťkovým plotem objevily i Štíky na podzim roku 2015 díky šťastné náhodě. Nebo snad náhody neexistují? Objekt patřil starším manželům, kteří byli od mládí do pozdního stáří aktivními vodáky a na své zahrádce mimo jiné uchovávali i svou krásnou žebrovanou kánoi.

Za největší přínos pro oddíl je však nutné považovat vlastní společné budování svého útočiště. Odvaha dát členům oddílu možnost řezat, tlouct, přibíjet, šroubovat, natírat, instalovat a přiučít se takříkajíc devatero řemeslům

byla prozíravou. Pracovali na své klubovně po tři roky do podzimu roku 2018. Svě Štíčí vile oddíl vytvořil i vlastní webové stránky, členové natočili vzpomínkové desetiminutové retrospektivní video o rekonstrukci klubovny. Co se nepodařilo napoprvé, napodruhé už šlo lépe a napotřetí už to šlo samo. Střeží si svou klubovnu i všechno v ní, má pro ně už nevyčísitelnou hodnotu, ne však cenu! :-) Ceny Štíky sbírají na jiných závodech a jimi si svou Štíčí vilu jen okrášlily. A došlo i na tu starou žebrovanou dřevěnou kánoi předchozích majitelů domku, která přímo srostla se Štíčí vilou.

A KDO POVOLANĚJŠÍ BY NÁM MOHL O ŠTIČÍ VILE ŘÍCT VÍCE, NEŽ KAPITÁNKA ODDÍLU ŠTIK RENATA ČÍŽKOVÁ.

ROZHOVOR NA DALŠÍCH STRANÁCH → → →

Co bylo nejtěžší nebo nejsložitější na vaší cestě ke Štičí vile?

Na začátku asi rozhodnutí, jestli do toho jít. Moc dobře už za ty roky víme, že málo majetku znamená málo starostí a více času na dobrodružství v přírodě. Nakonec nás přesvědčil jeden nadšený rodič a taky hromady drobných oddílových věcí v našich soukromých sklepích a garážích. Původně jsme vůbec neplánovali klubovnu, měl to být sklad na věci.

Je možné nějak rozvést, jak jste přišli k tomuto objektu?

No jak, náhodou. To si jednou šel Olda zaběhat k Orlici a potkal svého starého známého vodáka. Ten vlastnil naši budoucí Vilu. Během rozhovoru vyšlo najevo, že vodák už se na péči o domeček necítí a že prý jestli Olda neví o někom, kdo by to chtěl. Olda jako dobrák od kosti si hned vzpomněl, že moje rodina shání nějaký domek na bydlení. Místo v Malšovcích, blízko řeky, zdálo se mu to jako dobrý nápad. No, ukázalo se, že na stavbu rodinného domku se to nehodí, ale pak nás napadlo, že na ten sklad by to bylo dobré. Vůdce střediska Kocourek nám pomohl s koupí domečku a jakous takous

legalizací objektu na městském pozemku. Úředníci si totiž dodnes marně lámou hlavu s tím, co ty domečky jsou vlastně zač – movitosti nebo nemovitosti? V katastru nejsou, ale daně se platí, po 100 letech fungování těžko popřít jejich existenci, na svých pozemcích je město vlastně nechce, ale co s nimi, když v některých dovolili lidem zapsat trvalé bydliště, že?

No, ale Kocourek právník si s tím nějak poradil, ačkoliv to ještě zdaleka není vše v pořádku.

Bylo by možné nastínit Vaši rámcovou finanční rozvahu?

Domeček jsme koupili za 10 000,-. Nutno podotknout, že větší cenu určitě neměl. Stav byl téměř havarijní. Nakonec to celé vyšlo asi na 130 000,-. Největší investice bylo dřevo na krovy, podlahu a stropy a odvoz odpadu. Ostatní materiál jsme měli většinou darovaný nebo za odvoz a rozmontování z jiných domů v rekonstrukci nebo likvidaci.

Na rekonstrukci se podíleli všichni členové Štik od nejmladších po nejstarší – jak jste určovali, kdo má co vlastně dělat a kdo co zvládne a dokáže? Kdo navrhl, jak má rekonstrukce vlastně vypadat?

Jak to uděláme, jsme vymysleli s Oldou a jedním tatínkem v příjemné námořnické hospůdce Náplavka. Celý plán tvořily asi dva papíry A4 s jednoduchými náčrtky. Důležité je, že domeček je malý a jednoduchý. Takže jsme si utřídili, co je důležité – co se musí povést, nebo nebezpečné – nemůžou dělat děti nebo to neunesou,

a co se může pokazit a buď se to udělá znova, nebo to prostě nebude moc vadit. Pak se to plánovalo za pochodu. Zpočátku byl jako stavbyvedoucí spíše Olda – vedl ty zásadnější práce za pomoci dospělých (krov, krytina, elektrické rozvody, svařování) a potom spíše já. Vždycky se vyhlásila brigáda, přišli členové, rozdělila jsem práci a pak už jen chodila mezi nimi, radila a kontrolovala. Postupem času už byly Štíky čím dál tím zdatnější a víc si věřily, takže poslední rok už stačilo probrat práci s nějakým roverem a ten pak už řídil brigádníky sám. Některé pracovní postupy jsem rozepsala do „kuchařky“ něco si „nastudovali“ na youtube a pak se vrhly do díla, třeba na omítky a pokládku dlažby.

Jaké jsou vaše pozitivní či negativní zkušenosti, do čeho byste se příště rozhodně nepouštěli, co byste udělali jinak?

Zkušenosti jsou vesměs pozitivní. Neříkám, že bychom se pustili hned do nějaké další klubovny, ale nemám nic, co by se nám zásadně nepovedlo. Moc příjemná část nebyla ta „bourací“ – hodně jsme pracovali, ale klubovna vlastně

vůbec nepřibývala. Navíc jsme se museli zbavovat odpadu.

Máte nějaké další plány s vilou?

Momentálně si užíváme a plánujeme různé „vylepšováky“, o kterých jsme snili, když byla Vila ještě staveniště. Takže jsme si upravili ohniště, přes zimu se zhroutila jedna z kůlen, tak jsme ji strhli a postavili nový dřevník. To nám už zabralo jen jeden den. Teď pracujeme na velkém snu – venkovním osvětlení ve tvaru majáku. Také jsme Vilu začali nabízet ostatním oddílům k přespaní na výpravy, za tím účelem také vznikly webové stránky Vily.

Jak často ji využíváte? Je něco, co tě samotnou ve spojitosti s vaší klubovnou překvapilo? Např. mnohem větší využívání od členů, rozvoj něčeho, co jsi ani sama nečekala?

Každý týden. V zimě jsou tam schůzky a ve vodácké sezóně se tam před schůzkou stavují kormidelníci pro materiál na program. Vila je totiž po cestě na loděnici, asi 400 m od řeky, v podstatě na jediné přístupové cestě, což je výhodné. O víkendu buď pracujeme, nebo vyzvedáváme a vracíme

materiál na výpravy. Kromě toho jsou ve Vile oddílové rady a jiné neformální setkání oddílových nadšenců. O prázdninách se tam také scházíme podle chuti, každou chvíli někdo vyhlásí nějaký nezbytný důvod, proč se sejít. Třeba pečení chleba pod kotlíkem. Když se upeče chleba, je nutné se sejít za účelem odzkoušení, zda by se takto nedala upéct i buchta. Akce se často protáhnou i s přespaním, jsou jedinci, kterým vůbec nevadí, že nemají spacák ani nic k jídlu. Ze zbyteků zásob z výprav, které máme ve Vile, se dá vždycky něco uvařit. A to je vlastně to, co Vila přinesla navíc – neformální setkávání členů. A nejvíc mě těší, že to není jen „pokec“, ale vždycky se tam něco tvoří – ať už peče nebo vyrábí, nebo zpívá nebo udržuje zahrádka. Pokec se samozřejmě koná také a nemalý, ale není to jen bezduché tlachání a posedávání. Z Vily se stalo místo setkávání s kamarády, a to mě těší. Ačkoliv jsou nastavená pravidla užívání, klíčů atd., není problém s jejich dodržováním ani s úklidem. Kdo by si taky nechal zničit vlastní dílo, že?

Štíky se projevily také jako úžasní bytoví designéři. Jak jste došli na to, co má jak vypadat? Stoly, lavice, kuchyňka... barevnost, výzdoba?

Různě, většinou diskuzí ve vlaku, na vodě, u ohně. Já jsem hlavně razila to, že Vila nesmí být přeplněná nepotřebným nábytkem a věcmi, které se nehodí v domácnostech členů. Každá věc musí mít svůj účel, jinak nemá ve Vile co dělat. Žádné „to se může hodit“. A hlavně se to pak musí pořádkem uklízet a rovnat a pořádkem se něco hledá, a to je čas, který můžeme využít účelněji a zábavněji. Námořnický a vodácký styl se rozuměl tak nějak automaticky a k němu prostě umakartové skříňky nepasují.

● AUTOR FOTOGRAFIÍ: ARCHIV
ODDÍLU ŠTÍKY HRADEC KRÁLOVÉ

Je něco, co bys ještě sama doplnila? Možná pár tipů, kdo by se chtěl do něčeho podobného pustit?

- Nespěchat. Děti toho většinou umí málo, vše jim dlouho trvá. Je to nadlouho, ale je to výchovný prostředek. Cílem sice je klubovna, ale důležitější je ta práce a vztahy, které vzniknou.
- Řekněte dětem o záměru dělat klubovnu svépomocí. Měly by souhlasit s tím, co to všechno znamená. Nemělo by to vyznít tak, že „kapitán si to vymyslel a my to teď jako máme udělat“.
- Je důležitý i člověk, který to bude tlačit dopředu. Pokud ho nemáte, tak to nedělejte. Je to někdo, kdo bude sledovat běh prací, organizovat brigády a materiál. Někdo, kdo bude všechny udržovat ve víře, že to dobře dopadne. Někdo velmi trpělivý. Někdo, kdo nedopustí, aby vám v půlce došel elán a celé to zůstalo nedodělané.
- Nechte si poradit od profesionálních řemeslníků, ale nevodte je na brigády. Nevydrží se koukat na to, jak se děti zhostí zadaných úkolů, mají snahu mít vše dokonalé, nedokáží pochopit, že vy to tak nepotřebujete.
- Přijměte pomoc rodičů a jiných dospělých jen v nezbytných případech. Maximum svěřte dětem. Odolejte pokušení, že práce s dospělými půjde rychleji a kvalitněji.
- Stanovte si, co je pro vás dostatečné a co zásadní. Opravdu v klubovně vadí, že jsou škvíry mezi palubkami? Vážně musí být podlaha rovná? Opravdu musíte okna opálit a zbavit starého nátěru? Nestačí je prostě přetřít? Zjistíte, že je málo věcí, které nemůžete svěřit dětem. Zhodnoťte si, co se stane, když to neudělají dokonale. Většinou nic, nebo to bude jen trvat déle. Co jsme jim nesvěřili: elektrickou instalaci, krov, sváření, instalaci komína, zavěšení kánoe na strop. Pak bylo několik

činností, kde „jen pomáhaly“: pokládka střešní krytiny, rošt podlahy.

- Nekupujte nový materiál. Poptejte se rodičů, známých, na okolních stavbách. Na klubovnu je to většinou dostačující, není toho potřeba mnoho a nějaké ty rozdílů v odstínech přece hravě snesete. A zase – stanovte si, jestli je potřeba dokonalost. Prkna na lavičky jsou k máni, ale nehoblovaná. Hoblovku nemáme, ani nechceme, aby děti hoblovaly. Vozit prkna k dědovi do vedlejší vesnice? Není to škoda času a benzínu? Poptejte se po starých molitanech a látkách a ušijte sedáky. Uplatní se i ti, kteří to s pilou moc neumí, zato rádi šijí. Nebo počítají a navrhnu stříh. Splní si odborku na něčem potřebném. Zařadíte v programu šití na stroji. A tak dále pořád dokola. A hlavně – ubyde vám práce s vymyšlením her na schůzku.
- Minimum technických vymožeností. To, co si děti nezvládnou samy udržovat – spotřebiče, odpady a kanalizace apod. – zůstane v budoucnu na vašich bedrech. Kamna, kadibudka, studna. Stačí.
- Dobře organizujte brigády. Vyhleďte termín a počet potřebných osob. Není dobré, aby „nás bylo co nejvíce“. Pokud nebudete pro všechny mít smysluplnou práci, příště nepřijdou, protože necítí, že k něčemu byli a že se vlastně nic nestane, když tam nebudou. Oznamte, co se bude dělat, nejen, že bude brigáda. Každý přece rád ví, co se bude dít.
- Obrňte se nekonečnou trpělivostí a shovívavostí. Zatněte zuby a nevypusťte z úst „prosímte puč mi to kladívko“. Vydržte desátý neúspěšný pokus, pochvalte jedenáctý úspěšný.
- Tvořte z dětí malé týmy s konkrétním úkolem. Jeden šéf, kterému vše vysvětlíte a 1–2 další, které si už organizuje sám. Úkol by měl mít jasný výsledek

– lavička, obklad stěny, betonový práh. Nedělejte z dětí „podavače a přidržovače“. Dejte jim do ruky opravdové nářadí. Pošlete je na nákup vrutů, barvy, nechte je objednat palubky. Ať se domluví s prodávacem, co vlastně potřebují. Pokud chápou, k čemu je to dobré, dokážou se rozhodnout. Pokud nechápou, udělali jste z nich podavače a je to vaše chyba. Určitě něco spleto, ale co se stane? Nic. Vezmou kolo a dojedou to vyměnit, barva holt bude trochu jiná, objednávku můžete vždycky ověřit telefonem nebo změnit. Ztratili paragon? No a co. Buď si zajedou pro kopii nebo to nějak uděláte, ne? Nebo se domluvíte s rodiči a malou částku obětují z kapesného. Příště už paragon neztratí. Děti by měly dostat pocit zodpovědnosti za konkrétní úkol a také zažít radost z provedení díla. Pak rády pracují. Nežadávají „manufakturní úkoly“ – tady to natři. Zadejte celý úkol – naměř, nařež, natři palubky, přidělej je. Děti si časem možná manufakturu vytvoří samy a začnou mezi sebou spolupracovat. Ale to vůbec nevádí. To znamená, že věci porozuměly a samy ji zefektivnily.

- Zajistěte dostatek dobrého nářadí. Fronta na jednu pilu a jediný metr je demotivující.
- Věřte i těm nejmladším. Dokáží to, ale potřebují větší dohled. Co touží zkusit, většinou dokáží. A když ne, tak to po prvním pokusu uznají sami a přijmou jednodušší úkol. Čím více malých vlčat nebo žabek, tím více „šéfů“ je potřeba.
- Chvalte děti, pište rodičům, jaké pokroky se dostavily, pošlejte fotky. Rodiče velmi rychle pochopí, co děti prací získají, a půjdou vám na ruku. Nám dokonce psali omluvenky do školy, aby děti mohly jít na brigádu místo do školy.

ROZHOVOR PŘIPRAVIL MIRA

ČLK SEALS ÚVODNÍ ONLINE SETKÁNÍ

Rozkaz zněl jasně. Stejně datum, stejný čas, místo se zdá trochu odlišné od původního plánu. Místo přichází zadané odkazem, kupodivu ne na online mapy.

Ten samý večer se natěšené jednotky SEALS schází na online meetingu. Zde se poprvé potkaly s ostatními členy posádky. Zažily spolu své první dobrodružství a začaly s pilným a namáhavým výcvikem.

Nyní už pilně pracují na zadaných úkolech a chystají se na další část jejich výcviku.

Někdo by tvrdil, že letošní ročník kurzu má obtížnější podmínky. My tvrdíme, že díky novým

pravidlům hry má ohromný potenciál a že letošní frekvenci si odvezou z ČLK SEALS ještě víc, než ročníky před nimi!

Za tým ČLK SEALS
KETCHA

VÍŠ, ŽE MAJÍ TAKÉ INSTAGRAM? MRKNI...

KE STAVBĚ P550 - OPLAČTĚNÍ ZE STAVEBNICE

Jsme pražský oddíl vodních skautů a na vodu jezdíme převážně na české řeky, nepohrdneme však ani menšími dobrodružstvími na alpských tocích. Do plachtění jsme se nadchli již před pár lety a od té doby v našich hlavách klíčila myšlenka sehnat plachtění do oddílu, jakkoliv se nám nejdříve zdála šílená. Rozhodujícím impulsem byla nabídka Hvězdáře k ustájení v loděnici modřanských skautů, kde by se mohla vhodně doplňovat s předchůdkyní plachtěnice Černé eskadry, Hvězdou. Loď jsme si objednali přes HKVS v Tridentu, samovýroba nás sice lákala, ale záhy jsme zjistili, že sehnat kopyto a dostatek šikovných rukou ve stejnou a zároveň historicky dohlednou dobu je prostě nemožné. Při výrobě takeláže jsme zvolili střední cestu skládačky, což si myslím, že je dobrá cesta k pochopení některých konstrukčních specifík lodě, kus pěkné práce a v neposlední řadě způsob, jak ušetřit nějaký ten dukát. Rychlost dodání materiálu pak byla přímo raketová.

V předvečer začátku stavby jsme vše vybalili a začali shánět nástroje. Těch vysloveně nezbytných sice není mnoho a jsou v každé trochu slušně vybavené domácí či oddílové dílně, ale věřte, že minimálně s přímočarou pilou a flexou bude váš život o hodně jednodušší.

Co nebylo doma, dodali kamarádi, vytiskli jsme si všechny šablony a hned další den z rána jsme

se mohli vrhnout do práce. Já si vzal na starost kormidlo a lana a Hraboš jako šikovnější z naší pracovní čtyřky vše ostatní. Za největší výzvu považuji vymyslet, jak zužitkovat beze zbytku všechny připravený materiál. Zavděk jsme vzali každou dostupnou fotkou detailu a párkrát se obraceli na ochotného přítele na telefonu. Všem prvostavitelům však vřele doporučujeme obstarat si na stavbu zkušeného kolegu. Motem celé práce pak bylo „dvakrát měř a jednou řež“, což se v minimálně jednom případě ukázalo jako málo (viz foto).

Po prvním dni jsme měli zkompletované kormidlo, vyvrtanou většinu otvorů a k lakování připravenou patu stěžně. Druhý pracovní den byl ve znamení kompletace celého díla a přípravy úchytů takeláže na loď. Tempo

práce se snižovalo a únava pracovníků byla znát a po drobném zaváhání se předposlední nýt naskrz prokotal Hrabošovou rukou. K jeho štěstí se náhodou na staveništi nacházeli zrovna tři lékaři...

Závěrem bych rád skládačkovou variantu takeláže doporučil všem váhajícím. Díly jsou dobře připravené a ve většině případů je jediná potřebná úprava jemné dobroušení či vyvrtání několika otvorů. Návody i obrazová dokumentace se stále zlepšují, čímž se projekt stává dostupnější všem s menšími zkušenostmi či horší technickou intuicí.

V současné době je tedy naše P550 své první plavbě tak blízko, jak je vzdálena nejbližší splavná vodní plocha. Ahoj!

DECIBEL

NOVINY ČERNÉ ESKADRY:

- Vzorové texty pro grantovou žádost ke stažení (<https://forms.gle/SW3dJ-hBCDGGErk957>)
- Byl aktualizován přehled užitečného náradí.
- Do pracovních postupů postupně přidáváme fotografie dílů.

KAM VYRAZIT NA PLAVBU? NA MAZURY

Na léto 2016 nám oldskauti z našeho přístavu Eskadra Ostrava nabídli, že vezmou nás rovery na Mazurská jezera na tamní kajutové plachetnice. Nakonec jsme jeli 2 oldskauti a 9 roverů, pronajali jsme si tedy dvě lodě.

Po celonoční cestě jsme dorazili na sever Polska do místa vyplutí – Ruciane-Nida. Rozdělili jsme se na posádky a šli si pro loď. V marině při přebírání lodě a její prohlídce nám byly vysvětleny nejdůležitější věci (z čehož si nejvíce pamatuji, že vždy je důležité mít na lodi kliku k vinšným, jinak je v podstatě celá loď nepoužitelná) a některé další názvosloví a zařízení, která se na normálních P550 vůbec nenacházejí. Například ony zmíněné vinšny, sklápěcí stěžeň, základy práce s motorem, rolfok...

Nalodili jsme se a vypluli na motory, protože hned na začátku trasy bylo nutné projet skrz zymadlo. Až poté jsme mohli napsat plachty a vyjet na jezero Beldany. V kormidlování jsme se postupně střídali. Jízda přes první jezero byla sice pohodová, ale pro dobré počasí bylo jezero plné dalších lodí. Na místě tedy byla ostražitost a znalost základních pravidel plavebního provozu.

Zajímavé zkušenosti přinesla jízda na motory skrz kanály spojující některá jezera. Bylo nutné držet správnou stranu dráhy a vyhýbat se tak protijedoucím plavidlům a taky kličkovat těm rybářům, kteří si z nějakého důvodu řekli, že lovit ryby v úzkém kanále, kudy projíždí pravidelně lodě, je skvělý nápad.

Jakoby kličkování mezi loděmi a rybáři nebylo málo, všude jsme se museli řídit plavebním značením. Na straně jedné značení regulující vodní dopravu a někdy i suchozemskou (převozní lodě) a na straně druhé značení překážek pod hladinou. Mazurská jezera jsou mělká a ledovcového původu, jejich dno je tedy poseto

velkými kameny tvořící překážky na trase.

Postupně jsme propluli Mazurská jezera až na jejich nejsevernější jezero Mamry. Při plavbě zpět na jezeře Kisajno jsem kormidloval, když se stala věc, která jistě velmi přispěla do repertoáru zážitků z této akce. Jeli jsme

na zadní vítr a vlivem poryvu se loď docela rozhoupala. Radim od oldskautů (kapitán naší lodě) vylezl z kajuty, aby zjistil, co se dělo. Zrovna když stál na schodech z podpalubí, došlo znena-dání k halze a ráhno mu přeletělo asi deset centimetrů nad hlavou rychlostí, jakou jsem u našich

obyčejných P550 nikdy neviděl. Všichni zírali s otevřenými ústy na Radima, ten však nevypadal, že si toho vůbec všiml.

Protože Mazury prý nejsou Mazury bez návštěvy největšího jezera Śniardwy, vypluli jsme tedy během zpáteční cesty i na něj. Jeden den cesta tam – pomalu v klidu a pěkném počasí, druhý den cesta zpět, kdy přšelo, foukalo a loď se nepěkně nakláněla. Nic k dobru nepřinesla ani náhlá nutnost jít na malou, což šlo provést jedinečně přes palubu, neboť záchod na lodi nebyl – v dešti, větru a náklonu je to velmi zajímavý zážitek.

Zpět do Ruciane-Nida jsme nakonec dojeli beze ztrát. Vystěhovali jsme se z lodí a vydali se na dlouhou cestu domů.

Na letošní rok, tedy 2020, jsme původně měli v plánu jet na Mazury znovu, nicméně se to z určitých důvodů nakonec odložilo na příští rok. V rámci příprav na tuto nadcházející akci jsem si udělal průkaz VMP společně s pár dalšími lidmi v našem přístavu v kategoriích M20, S20 a C. Po prázdninách máme v plánu udělat zkoušky praktické, abychom mohli mít průkaz bez omezení.

CVAK

● MĚŘENO RUČNĚ NA MAPĚ, TRASA 241 KM

Trasa:

<https://mapy.cz/s/fudajadefa>

PROUDEM PARAGRAFŮ

I když nás v letošním roce okolnosti ponechávaly dlouho v napětí, zda v létě s oddílem opět tak jako každý rok vyrazíme na tábory a puťáky, situace se nakonec v rámci možností vyvrbila docela příznivě a přístavy a střediska nyní horečně připravují poslední táborové detaily, byť s letos mnohem přísnějšími hygienickými požadavky.

V dnešním díle naší právní poradny se tak trochu v předstihu přesuneme na tábory a suché či vodní puťáky a podíváme se na to, **jaká máme práva podle českého právního řádu při pohybu v krajině**. Každý z nás se již určitě setkal s tím, že v rámci vodáckého putování nebo pěšího prostupu krajinou narazil na ceduli „soukromý pozemek“ či „vstup zakázán“, či si vyslechl nejednu peprnou poznámku od místního zemědělce, rybáře či myslivce. V takové situaci je zvláště pro skautského činovníka, jdoucího svým dětem příkladem, prospěšné zachovat chladnou hlavu a nehádat se, ale slušným způsobem se nenechat odbýt, pokud jsme v právu. A jaká ta práva a povinnosti tedy máme? Pojďme na to.

Co se týče užívání povrchových vod k plavbě, tato činnost dle § 7 zák. č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých předpisů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů nepodléhá povolení vodoprávního úřadu. Dle tohoto ustanovení je plavba možná kdekoliv, kde to není jiným právním předpisem zakázáno. Samozřejmě je třeba sledovat plavební značení a nevplouvat do vod, kam plavební znaky plavbu zakazují.

Jak je to s našimi právy a povinnostmi při průchodu krajinou? § 63 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje právo na volný průchod přes pozemky ve vlastnictví státu,

obce či právnické osoby, nejedná-li se o zastavěný či stavební pozemek, dvůr, zahradu, sad, vinici, chmelnici nebo výběh pro chovná zvířata. Pokud probíhá na pozemku pastva dobytka, nebo může průchodem dojít k poškození porostů, nesmí se vstupovat ani na ornou půdu či louku, to však platí jen po malou část roku. Pozemky ve vlastnictví fyzických osob pak nejsou volně průchozí (resp. vlastník může volný průchod zakázat). Pokud jsou na nich však veřejně přístupné účelové komunikace, stezky nebo pěšiny, nemůže vlastník tyto komunikace, stezky nebo pěšiny samovolně rušit či z nich vykazovat veřejnost. V každém případě je při průchodu pozemkem každý odpovědný za škodu, kterou tím vlastníkovi pozemku způsobí, např. na plodinách.

Přístup do lesů bere národ houbařů historicky jako samozřejmost, můžeme ale opravdu do lesa kdykoliv a kamkoliv? V zásadě to říká § 19 zák. č. 289/1995, o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, který skutečně svobodu (pěšího) vstupu do lesů stanovuje, včetně práva sběru lesních plodů pro vlastní potřebu a suché klesti, při dodržování ze zákona vyplývajících zákazů a při dbaní pokynů vlastníka lesa, nájemce či jejich zaměstnanců (ty však nesmí omezovat nad rámec zákona). Orgán státní správy lesů může omezit vstup tzv. opatřením obecné povahy, děje se tak zpravidla z důvodu bezpečnosti osob při velké námraze na stromech, z důvodu ochrany lesa před požáry v době sucha apod. Taktéž

orgán státní správy má možnost volný vstup do lesa omezit dle § 9 zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, a to zejména v době hnízdění, kladení a odchovu mláďat nebo provádění lovů. Pokud nás tedy o takovém zákazu informuje např. myslivecká stráž či člen myslivcekého sdružení, měli bychom tuto informaci respektovat.

Základním nepsaným pravidlem, které by však mělo být všem skautům vlastní, je slušnost a ohleduplnost, které bychom vždy měli mít při průchodu krajinou na mysli. Na druhou stranu je dobré svá práva znát a umět se za ně ve chvílích, kdy nám je někdo svévolně upírá, postavit. Přejí krásné tábory a puťáky, a málo rozhněvaných komárů, hajných a rybářů... A nebojte se psát své právní dotazy na [kp@skaut.cz!](mailto:kp@skaut.cz)

NÁHL

● AUTOR FOTOGRAFIE: ARCHIV HKVS

ALMA MATER VODNÍCH SKAUTŮ – HISTORIE KAPITÁNSKÉ LESNÍ ŠKOLY

„Zásadně letošní frekventanti byli většinou špatní plavci a plavání zjevně také podceňovali. Kladu jim všem důrazně na uváženou, že bezpodmínečně musí být v jejich oddílech nutností, aby každý člen vodáckého oddílu byl i dobrým plavcem... V plavectví netrpíte nikdy žádnou polovičatost, neboť v určitých případech tato může znamenat nebezpečí pro vás a příslušníky vašeho oddílu. Absolutní bezpečnost musí být ve vodáckém oddíle první zásadou, kterou splníte právě dobrým plaváním.“

Dalším mínusem frekventantů byla slabší tělesná zdatnost. I v tom směru se vám dostalo pokynů, které uplatněte v oddíle, protože vodní skauting bezesporu vyžaduje větší tělesné námahy, kterou lze vyrovnat jen větší tělesnou zdatností a větší tělesnou odolností.“

Uvedený text není zápisem některé z porad současného instruktorského týmu Kapitánské lesní školy vodních skautů. Jsou to slova Josefa Štoka – Bimba v Kapitánské poště, která vyšla už v roce 1946 a hodnotil tak úroveň frekventantů II. lesní školy vodních skautů. Přitom by se ale dalo říct, že uvedený text by mohl být bez námitek i zápisem ze současnosti. Schopnost uplatvat 200 m libovolným způsobem, dokázat plavat pod vodou alespoň 10 m a potopit se pod vodu pro na dně ležící předmět jsou sice základními vstupními podmínkami všech účastníků lesních škol vodních skautů, požadavky v zásadě minimálními, ale bohužel i často podceňovanými. Nemít strach z vody se u vodních skautů řekne jako samozřejmost, ale výcvik neprobíhá vždy na klidné vodě. Ve cvičném slalomovém kanále, v přírodních peřejích, při nechtěném převrácení lodi i při jiných

vodních a vodáckých aktivitách už není prostor na vyrovnávání se se vzniklou situací a odhodlávání k překonání strachu. Kapitánská lesní škola na jedné straně přináší neopakovatelnou atmosféru vodáckého výcviku, je však také fyzicky velmi náročná. Ve chvílích, kdy člověku ubývají síly a přichází limitní situace, už není čas se se vzniklou situací dlouho vyrovnávat. Ani při nácviku a už vůbec ne při reálné krizové situaci. Už od prvního čísla Kapitánské pošty, která vyšla již 3. srpna 1945, ve všech příručkách i metodikách vodních skautů je přítomna dobrá schopnost plavat ve vodě kladen vždy velký a stálý důraz.

V prvním období rozvoje skautingu v našich zemích před II. světovou válkou ještě vodní skauti svou vlastní lesní školu zaměřenou především na praktické znalosti potřebné k zodpovědnému vedení oddílů vodních skautů neměli. Hloubku vzdělání, zážitků

i prožitků lesní školy však nemohlo a ani dnes nemůže nic nahradit. Brzy po obnoveném vedení vodních skautů v roce 1945 tedy inicioval Hlavní kapitanát vodních skautů, v čele s hlavním kapitánem Josefem Štokem – Bimbem, i svou první lesní školu. A ta se v dnešní době tak stala jednou z nejstarších skautských lesních škol, která nezměnila své poslání.

Vůdcem I. lesní školy byl ještě Karel Průcha, výchovný zpravodaj. Té úplně první lesní školy u Bechyně se zúčastnilo na 39 frekventantů v průměrném věku 19–20 let (nejstaršímu bylo 39 a nejmladším 16 let). Tato lesní škola byla navíc zakončena vodáckým putováním po Lužnici a Vltavě do Prahy.

V následujícím roce se konala i II. lesní škola vodních skautů, opět u Bechyni. Tu již vedl Josef Štok – Bimbo (zanedlouho po konání lesní školy i jmenovaný hlavní kapitán vodních skautů, od

- AUTOR FOTOGRAFIÍ: JIŘÍ ZÁMEČNÍK – TAOTE, IV. LESNÍ ŠKOLA VS (1970) – ZLEVA JIŘÍ NAVRÁTIL, NÁČELNÍK JUNÁKA RUDOLF PLAJNER, ZDENĚK HÁJEK – JACK, HLAVNÍ KAPITÁN VS JOSEF ŠTOK – BIMBO

5. 10. 1946). Jeho zástupcem byla další významná osobnost vodního skautingu – Zdeněk Hájek – Jack. Druhou zemskou lesní školu vodních skautů absolvovalo 36 skautů a byla opět zakončena vodní túrou do Prahy.

V následujícím roce se však již lesní škola nemohla uskutečnit a teprve v uvolněné atmosféře roku 1968 začala být připravována další lesní škola VS. III. lesní škola vodních skautů se tedy uskutečnila 3.–16. srpna 1969 u Světlé nad Sázavou na levém břehu řeky Sázavy. Byla stejně jako předchozí lesní školy určena především vedoucím vodáckých oddílů a jejich zástupcům, ale i vedoucím pěších oddílů, kteří se rozhodovali pro přechod k vodním skautům. Minimální věk frekventantů byl stanoven věkem 17 let. Lesní školy se zúčastnilo na 39 frekventantů (27 chlapců a 12 dívek). Škola se opět

věnovala především metodice vodáckého výcviku a plavání v praxi, vodácké teorii, stavbě lodí, vodáckým hrám, táboření. Vůdcem této lesní školy byl opět Josef Štok – Bimbo.

V příštím roce od 26. července do 9. srpna 1970 se uskutečnila IV. lesní škola. Tentokrát díky táborovému vybavení pražské Dvojky na pravém břehu řeky Vltavy asi 1 km pod obcí Jaroslavice. Absolvovalo ji 33 posluchačů, instruktorský sbor měl 7 stálých, 9 hostujících přednášejících a vůdcem lesní školy byl opět Josef Štok – Bimbo.

Bohužel i tato lesní škola neměla možnost se dále v následujících letech rozvíjet a teprve v roce 1991 se od 12. do 25. srpna uskutečnila teprve V. lesní škola vodních skautů. Místem jejího konání bylo tentokrát tábořiště na Lavičkách u Dalešické přehrady. Tuto lesní školu absolvovalo celkem

5 posádek – Žubrienky (dívčí posádka), dále Krabi, Mroži, Sardale a Trilobiti. Celkem tedy 37 frekventantů, z toho 8 vodních skautek. S pokřikem V. lesní školy „Modré nebe, modrá voda, lesní škola je tu znova, tuhá kázeň, čistý vzduch, znovu vládne skautský duch!“ ji vedl tentokrát Zdeněk Hájek – Jack. Zástupkyní vůdce LŠ nebyl nikdo jiný než Vlasta Páleníková. Ale i další jména instruktorů a zázemí kurzu byla přímo hvězdná: Václav Břicháček – Gigant, Jarmil Burghauser – Jumbo, Přemysl Hauser, Stanislav Bělík – Činčila, Vladimír Cvrček – Vezír, Jan Černý – John, Jiří Hold – Amateur, Mirko Vosátka – Grizzly, Jiří Zámečník – Taote, Martin Sládek – Delfin, Otokar Randák – Oskar, Vlastimil Hájek – Ran, Milan Svoboda, Bohumil Souček – Kari, Alois Pučalík – Ali, Jana Hlásná – Pišta, Anna Machová, Milena

MOKRÉ DĚJINY ZEMÍ KORUNY ČESKÉ

XLII.

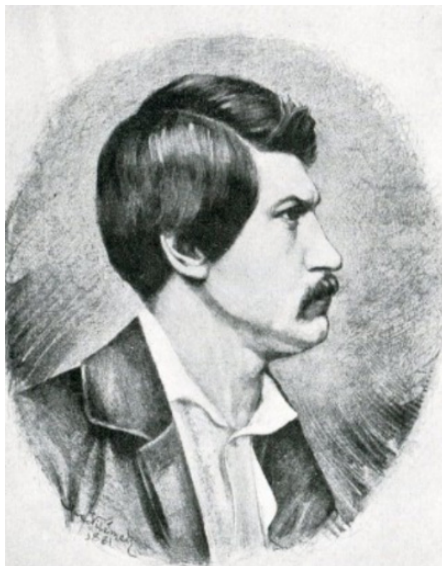
VLTAVSKÁ KASKÁDA

*Nechlubte se Čechové, není to věc
řádna, že neteče odjinud do Čech
voda žádná,
Točíme-li ze sudu nedolévající,
zůstanou nám na spodu brzy jen
kvasnice.*

Karel Havlíček Borovský

Karel Havlíček svým epigramem mířil proti hurávlástenectví poloviny 19. století, ale to, že všechna voda z Čech jen odtéká, ale nepramení (nepočítáme-li Studenou Vltavu, Ohři, Dyji, Mži, Lužnici, Divokou Orlici, Malši, Olši, Stropnici a Stěnavu, které ovšem vždy pramení „hned za rohem“).

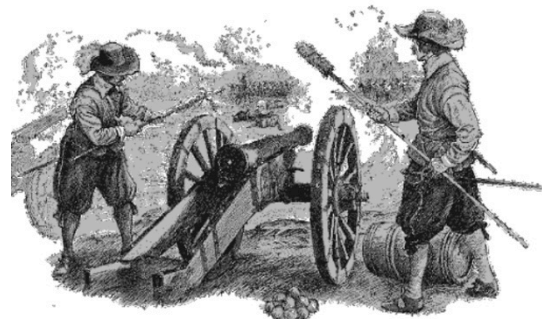
Severojižní páteřní cestou Moravy je Morava (E. E. Kisch: „Solnohrad je hlavním městem Solnohrad“), v Čechách Vltava a Labe od Mělníka. Podél hlavních toků vedly zemské stezky spojující oblast Jaderského a Severního, ev. Baltského moře. Vládcům nižšího i vyššího kalibru se vyplácelo zemské stezky udržovat, zvelebovat,

vojensky ochraňovat a vybírat za to celní poplatky.

Jedna z hlavních tras vedla od Pasova přes Prachatice na Písek, ale už Karel IV. si spočítal, že soumary karavan musí někdo živit, kdežto voda v řece teče zadarmo.

Proto se snažil vybudovat vodní spojení Vltavy s Dunajem, a dokonce i stále diskutovanou

a kritizovanou moravskou křížovatkou Odry – Labe – Dunaj.

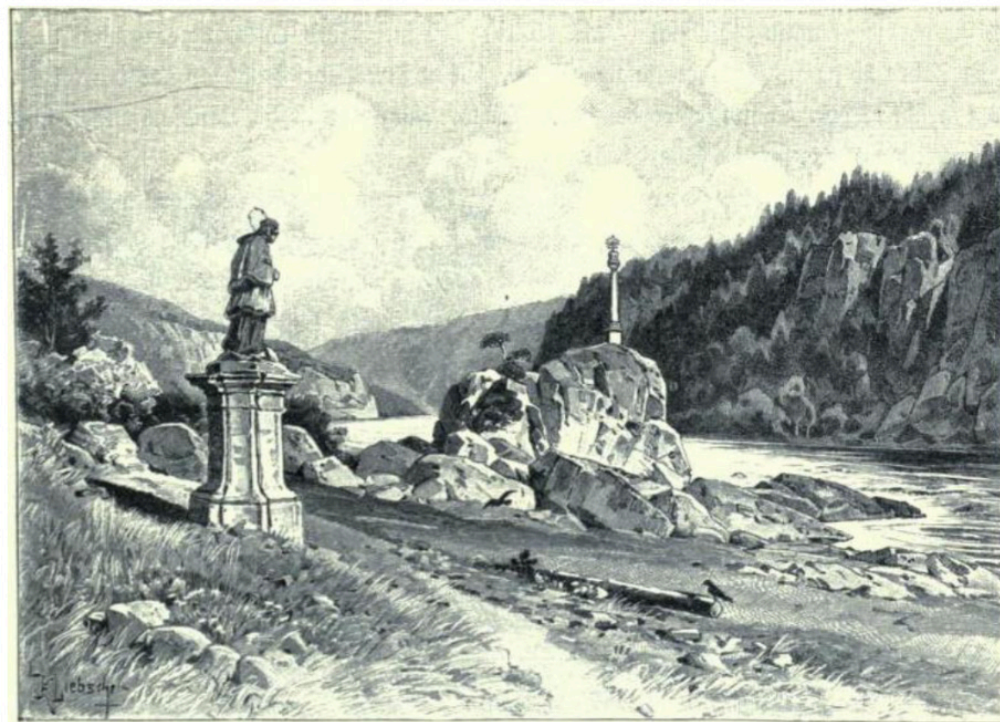
Jak jsme se již dříve zmínili (kupř. kapitola XVI), pověřil mlynáře udržovat vodní toky ve jsoucím stavu a od jeho dob máme proplouvání vodními díly zdarma.

Devastace všeho a všech nastala v 17. století. Nejdříve k nám po solné stezce r. 1611 vpadli vojáci pasovského biskupa, aby rabováním a plněním umožnili Rudolfovi II. se „historicky znemožnit“. Pak z druhé strany zasáhla vojska krále Matyáše a pak už to šlo ráz na ráz včetně defenestrace, Bílé Hory a Třicetileté války.

Česká šlechta dílem emigrovala, dílem změnila vyznání a posléze jazyk, naučila se intenzivněji využívat robotní práce poddaných, například při splavování dřeva nejen do Budějovic, ale i daleko za Prahu do totálně zničeného

Stromschnellen der Moldau bei Střechowitz.

Magdeburgu, který ke znovupostavení potřeboval šumavské trámy.

Když si Císař Ferdinand III. už byl jistý svrchovaností v Čechách, dal v letech 1640–1643 rekonstruovat vltavské koryto odstraněním nejhorších překážek – kupř. odstřelem velkého skaliska zasahujícího u Štěchovic až do poloviny řečiště. Povedlo se a na jeho zbytku byl

vztyčen sloup s císařským orlem a později opodál socha Jana Nepomuckého, který byl v barokních Čechách zosobněním rekatolizace. Koryto Vltavy, stále ještě divoké a nebezpečné, dostalo název Svatojánské proudy.

Vltavští plavci uměli na svých pramenech (neboli za sebou svázaných vorech z klád) zdolat

● PŘEHRADA ŠTĚCHOVICE

Svatojánské, Bučilské a Červenkové proudy, ale když přišlo „století páry“, začalo se uvažovat o důkladném splavnění Vltavy z Českých Budějovic do Prahy. Projekt vypracovaný roku 1884 firmou Lanna a Vering předpokládal třicet tři stupňů s plavebními komorami dva až čtyři metry vysokých. Následovalo několik dalších, tu lepších, tu horších projektů, ale také I. světová válka...

Nově vzniklá Československá republika dala volnou ruku nejen lodním dopravcům, ale i novátorům v oblasti „soustavné elektrisace“. Projekt Ing. Rudouše na vybudování dvou vysokých přehrad na Slapech a u Orlíku však byl odsunut jako nereálný (!).

● SOCHA JANA NEPOMUCKÉHO U SLAPSKÉ PŘEHRADY

● PŘEHRADA SLAPY

● PŘEHRADA ORLÍK

Inženýři, projektanti a hlavně investoři se nemohli dohodnout, ale alespoň v letech 1930–1936 postavili u Vraného vyrovnávací stupeň se zdymadlem, dokonce dříve než bylo jasné a jisté, jak vysoká bude přehrada u Štěchovic.

Stavba Štěchovické přehrady započala v r. 1938 a byla to jedna z mála staveb, které Němci po vzniku Protektorátu Čechy a Morava nezastavili. Přehradu považovali za užitečnou pro energetické posílení válečného zázemí, navíc měla vodohospodářsky sloužit přilehlému výcvikovému prostoru zbraní SS – „SS

– Truppenübungsplatz Böhmen“. Měla sloužit, ale nesloužila, jelikož se její dokončení ze zdánlivě objektivních příčin jaksí protáhlo až do roku 1945.

Po válce převládl názor, že na střední Vltavě je nejen možno, ale i nutno akumulovat vodu pro potřeby rozvíjejícího se průmyslu, dále pro velkoplošné zemědělství a také pro výrobu elektřiny.

● LIPNO II

● PŘEHRADA LIPNO

● DOPRAVA NA ORLÍKU

Dopravní funkce se dostala do pozadí a zúžila se jen na rekreační plavby.

Sotva dokončená Štěchovická přehrada byla najednou malá, proto na její vzduť navázala další přehrada Slapy. Přestože voda těchto přehrad zalila Svatojánské proudy, lodní doprava si moc nepolepšila. Na Slapech už nebyla konstruována plavební komora pro lodě výtlačku až 1200 t jako ve Štěchovicích a Vraném, ale jen převozy plavidel do 300 t. Ale za to již před dokončením stavby přehrada zachytila padesátiletou vodu (1954). Vodu stoletou v roce 2002 podle některých propočtů spolu s celou kaskádou naopak zrychlila, čímž se v Praze (a nejen tam) spojila kulminace Berounky s Vltavou ve stejný den a v Karlíně měli kvůli tomu o metr víc vody, to už je ale zase jiná historie.

Vltavská kaskáda

VRANÉ I

Nádrž byla postavena jako první část vltavské kaskády v letech 1930–1936. Dvě plavební komory prodlužují velkým lodím vltavskou vodní cestu až k přehradě Štěchovice.

ŠTĚCHOVICE

Zdejší dispečink řídí všechny elektrárny patřící do vltavské kaskády. Součástí nádrže z let 1938–1944 je i komora pro lodě o výtlačku do 1000 tun.

KAMÝK

Přehrada byla postavena pro vyrovnání kolsávého odtoku z elektrárny Orlík v letech 1957 až 1962.

ORLÍK I

Hráz Orlíku je v řetězu vltavských přehrad největší, nejvyšší a nejmohutnější. Objemem zadržené vody se řadí na první místo v Česku – může pojmout až 720 milionů kubiků vody. Kvůli Orlíku, který byl vystavěn v letech 1954 až 1966, bylo zatopeno sedm vesnic a osad.

LIPNO I

Svou rozlohou je Lipno největší vodní plochou v Česku. Přehrada, která zadržuje 306 milionů kubiků vody, slouží k rekreaci, pro vodní sporty i jako zásobárna vody a zdroj na výrobu elektřiny. Sypaná hráz byla postavena v letech 1952 až 1959. O deset kilometrů níže je vyrovnávací nádrž Lipno II.

SLAPY

S rozlohou 1162 hektarů je šestou největší přehradou v Česku. Byla postavena v letech 1949 až 1955. Hráz, která je založena na skalním podloží, je dlouhá 260 metrů a vysoká 60 metrů. Slouží jako ochrana před povodněmi, pro výrobu elektřiny, průmyslový odběr vody i pro rekreaci.

KOŘENSKO

Vznikla (1986–1991) jako ochrana před odpadními vodami z Jaderné elektrárny Temelín a nadměrným oteplováním říční vody. Hráz může zalít velká voda z Orlíku.

HNĚVKOVICE

Přehrada, která zadržuje 21 milionů kubiků vody, byla vybudována v letech 1986 až 1991 především jako zdroj technologické vody pro elektrárnu Temelín.

Po Slapech přišla koncem padesátých let na řadu přehrada orlická s vyrovnávacím stupněm Kamýk. Orlík (dokončený 1961) má nejvyšší a nejdelší vzdutí a také nejmodernější vodní elektrárnu své doby. Nemá plavební komoru, ale moderní lodní výtah s dvěma různě velkými vanami, z nichž od počátku slouží jen ta menší pro sportovní lodě. Těsně před naplněním v r. 1962 si stovky vodáků

● KOŘENSKO

honom-honem sjely Červenské proudy před jejich zatopením. Jak už bývalo za Jakuba Krčína, vzdutí vody přineslo újmu obyvatelům zatopených obcí a osad spojenou s jejich zlobou, také přeměnu vsutku orlího hnízda Orlík na bezmála vodní zámek, samozřejmě překlad cest a stezek a změnu biotopu. Roku 1962 zahájil podnik ČSAD Písek dopravu od kotviště pod Orlíkem po hráz a opačným směrem po Zvíkov loděmi dovezenými z Maďarska. Dnes je provozuje samostatný podnik Lodní doprava Orlík.

Výstavbou Kamýku byl dokončen původní záměr energetického využití střední Vltavy. Na jejím horním toku však byly k témuž účelu ještě o něco dříve (1959) dokončeny dvě přehrady Lipno I a Lipno II. Jednička má velmi výkonnou podzemní elektrárnu, dvojka byla postavena jako její vyrovnávací nádrž s průtokovou elektrárnou. Na Lipnu se v padesátých letech moc nepočítalo se sporty a už vůbec ne s lodní dopravou, přestože Lipno mánaši největší přehradní vodní plochu. Její pravý břeh se totiž dotýkal tehdejší tzv. železné opony a co kdyby se tudy imperialista vloudil škodit našemu hospodářství, anebo kdyby tudy vykutálení vodáci opouštěli socialistickou vlast!

Výstavbou vltavské kaskády se stabilizovala teplota řeky, v Praze už Vltava v zimě nezamrzá a v létě je na koupání studená – v zimě se zde nebruslí a v létě se chodíme koupat na Džbán nebo Šeberák.

● HNĚVKOVICKÁ KOMORA

I když Vltava dodávala do elektrické sítě nemálo energie z obnovitelných zdrojů, padlo v 80. letech rozhodnutí vybudovat již druhou jadernou elektrárnu, dnes známou jako Temelín. A protože taková elektrárna spotřebuje víc vody než „jádra“, došlo k výstavbě nádrží Hněvkovice a Kořensko. Ty sice primárně slouží k vyrovnávání hladiny odebírané vody, ale od roku 1992 samy také roztáčejí čtyři generátory hnané Kaplanovými turbínami.

Při výstavbě jejich hrází už byl znovu zohledněn turistický ruch a později na nich byly zbudovány i plavební komory. Vodní skauti sice přišli o oblíbené tábořiště v Jaroslavicích, kde kdysi proběhla jedna jejich lesní škola, ale veřejnosti se dostalo možnosti plavby až do Českých Budějovic.

Hněvkovické zdymadlo umožnilo propojení Orlíku přes Týn nad Vltavou a Hlubokou až do Českých Budějovic. Zatím je ale výrazně omezeno šířkou plavidla 5,5 m v komoře a výškou 3 m pod mostovkou v Týnu.

Primátor Dittrich, rejdař Vojtěch Lanna, císařové Ferdinand III. a Karel IV., Rožmberkové a mnoho dalších viděli ve Vltavě významnou vodní cestu. Aby jí byla i v 21. století, je třeba zařídit

- zprovoznění zdvihadla na Slapech a na Orlíku,
- postavení zvedacího mostu v Týně nad Vltavou,

- výkup pozemků a zbudování většího přístaviště v Českých Budějovicích.

Projektově je vše připraveno, zbývá už jen v době pocoronavirové na to sehnat dostatek investičních prostředků a kromě toho poručit větru, dešti, aby v korytu Vltavy neteklo vody málo ani moc, ale tak akorát.

VEZÍR

PŘÍŠTĚ: ŠTĚCHOVICKÝ POKLAD

● HLUBOKÁ NAD VLTAVOU

● PROHLÍDKA HRÁZE LIPNO NA NAVIGAMU 2018,
AUTOR FOTOGRAFIÍ VÝŠE: JIŘÍ KUČERA – HVĚZDÁŘ

TERMÍNKA

● TERMÍN**● AKCE****● MÍSTO**

7.–16. 8. 2020	KLŠVS – letní běh	Horažďovice
14.–23. 8. 2020	SEALs – letní běh	Zahájí
14.–23. 8. 2020	Námořní akademie – letní běh	
20.–23. 8. 2020	Víkend divoké vody 2020	České Vrbné
21.–29. 8. 2020	Lodní tesař	Seč
11.–13. 9. 2020	Viking Race	Petrův palouk Nekoř
18.–20. 9. 2020	Skare	Lanškroun
25.–28. 9. 2020	KLŠVS – Podzimní víkend	Praha
28. 9. 2020	Napříč Prahou – přes tři jezy	
2.–4. 10. 2020	Námořní akademie – první víkend	
2.–4. 10. 2020	SEALs – mokrý víkend	
10. 10. 2020	Jablonecká regata	
24.–25. 10. 2020	Raftový víkend	
13.–15. 11. 2020	SEALs – závěrečný víkend	
13.–15. 11. 2020	Námořní akademie – druhý víkend	
20.–22. 11. 2020	Podzimní sraz VS	Opava
4. 12. 2020	Tortuga – setkání HKVS, komodorů, nositelů ŘSB a týmů kurzů	
22.–24. 1. 2021	Setkání kruhu KLŠVS	Jablonec nad Nisou
3.–6. 6. 2021	Navigamus	Most

elektronická KAPITÁNSKÁ POŠTA

METODICKÝ A INFORMAČNÍ ZPRAVODAJ HKVS ČÍSLO 64, ČERVEN 2020

Vydává Hlavní kapitanát vodních skautů pro vnitřní potřebu.

Pozvánky, zprávy a fotky z vašich akcí do Kapitánské pošty můžete posílat na mail: kp@skaut.cz.

UZÁVĚRKA PŘÍŠTÍHO ČÍSLA BUDE 10. 9. 2020.

Elektronickou Kapitánskou poštu si můžete stáhnout na adrese: vodni.skauting.cz/kapitanska-posta, kde je i verze pro tisk, nebo se na stejných stránkách přihlásit k jejímu odběru prostřednictvím emailu.

Pokud si přejete být zařazeni do databáze, vyplňte svůj email v příslušném formuláři. Pokud si nadále nepřejete eKP na svůj e-mail dostávat, stačí napsat na: odber-kp-pdf+unsubscribe@hkvs.cz.

MOKRÉ A MODRÉ STRÁNKY

Jsou vodácké přílohy dětských skautských časopisů – Světýlko a Skaut. Přílohou je dostávají všichni dětské odběratelé těchto časopisů, registrovaní v jednotkách registrovaných s označením „vodní“. Informace najdete na webu vodni.skauting.cz/modkre-stranky, kde si je můžete i stáhnout.

Příspěvky, postřehy, připomínky, informace, pozvánky či fotky zasílejte na adresu: kp@skaut.cz.

Do tohoto čísla přispěli: Vladimír Cvrček – Vezír, Matyáš Ebel – Decibel, Šárka Fabiánová – Borůvka, Jan Fischer – Hvězdář, Miroslav Havlík – Mira, Jana Karaová – Kulda, Tomáš Klindera – Kokos, Klára Klindera – Škvrně, Lucie Kolářová – Lůča, Martina Lejsková – Číko, David Malát – Králik, Marek Mika – Cvak, Petr Náhlovský – Náhl, Marek Niesig – Ketcha, František Pospíšil – Pošťák, Alena Řídká – Alča, David Svoboda – Cedník

Fotografie uvnitř čísla: Matyáš Ebel – Decibel, Martin Hrošek – Soptík, Tomáš Klindera – Kokos, Klára Klindera – Škvrně, Marek Mika – Cvak, František Pospíšil – Pošťák, Michal Turek, Jiří Zámečník – Taote, archiv oddílu Štíky Hradec Králové, archiv přístavu Černý čap Opava

Foto na titulní straně: Jiří Zámečník – Taote

Redakční rada: Jana Karaová – Kulda, Klára Klindera – Škvrně, David Svoboda – Cedník, Miroslav Havlík – Mira

Korektury: David Svoboda – Cedník • **Sazba:** Klára Klindera – Škvrně

